

# GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Szerkesztőség:

Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen havonként egyszer.

Előfizetési ár: egész évre 2 frt, félévre 1 frt.

Kiadóhivatal:

Budapest, V., Hold-utca 7.

## Könyvnyomdák Budapesten.

- I. kerület (Vár).  
**M. kir. Államnyomda,**  
 Nándor-tér 1.  
**Magy. kir. tud. egyetemi  
 nyomda,**  
 Iskola-tér 3.
- II. kerület (Viziváros).  
**Bagó M. és Fia,**  
 Ponty-utca 4.  
**Heisler Jaroslav,**  
 Várkert-rakpart 1.  
**Müller K. (Münster K.),**  
 Albrecht-út 3-5.
- III. kerület (Ó-Buda).  
**Bartalits Imre,**  
 Remete-hegy.  
**Bichler I.,**  
 Kiskorona-utca 15.  
**Wimmer Márton,**  
 Serfőző-utca 10.
- IV. kerület (Belváros).  
**Anglo-nyomda,**  
 Molnár-utca 24.  
**Athenaeum, irodalmi és  
 nyomdai részv.-társ.,**  
 Ferencziek-tere 3.  
**Barcza József,**  
 Lipót-utca 30.  
**Belvárosi könyvnyomda,**  
 (tul. Varga E. és Grósz B.)  
 Lipót-utca 43.  
**Buschmann Ferencz,**  
 Koronaherceg-utca 8.  
**Franklin-Társulat magy.  
 irod. int. és könyvny.,**  
 Egyetem-utca 4.  
**Goszler Gyula,**  
 Aranykő-utca 1.  
**Hedvig S.,**  
 Károly-körút 22.  
**Hunyadi Mátyás, irod. és  
 könyvnyomda-intézet,**  
 Zöldfa-utca 43.  
**Kahn és Róth,**  
 Újvilág-utca 6.  
**Langer Ede és Fia,**  
 Zsibáros-utca 1.  
**M. kir. posta- és távirde-  
 igazgatóság könyvny.,**  
 Főposta-épület.  
**Mercur kő- és könyv-  
 nyomda,**  
 Kecskeméti-utca 5.  
**Nagy Sándor,**  
 Papnövelde-utca 8.  
**Pataki I. utód. (Sarkadi I.)**  
 Egyetem-utca 2.  
**Id. Poldini Ede és Társa,**  
 Mária Valéria-utca 5.  
**Süss Dávid,**  
 Molnár-utca 37-39.
- Singer Lipót,**  
 Károly-körút 24.  
**Székesfővárosi házi ny.,**  
 Lipót-utca 32.  
**Ullmann József,**  
 Régi posta-utca 4.  
**Várnai Fülöp,**  
 Régi posta-utca 3.  
**Werbőczy könyvny. r.-t.,**  
 Vármegeye-utca 11-13.  
**Wodianer F. és Fiai,**  
 Sarkantyús-utca 3.
- V. kerület (Lipótváros).  
**Bendiner A.,**  
 Arany János-utca 18.  
**Czettel és Deutsch,**  
 Bálvány-utca 12.  
**Friedenstein és tsa,**  
 Hold-utca 25.  
**Hamburger és Birkholz,**  
 Nádor-utca 19.  
**Hungária-könyvnyomda  
 és kiadó-üzlet,**  
 Váci-körút 34.  
**Kálmán M. és Társa,**  
 Vadász-utca 32.  
**Kanitz C. és Fiai,**  
 Vadász-utca 26.  
**Károlyi György,**  
 Kálmán-utca 5.  
**Kaufmann József,**  
 Arany János-utca 4.  
**Kertész József,**  
 Mária Valéria-utca 11.  
**Kohlmann Fülöp,**  
 Arany János-utca 34.  
**Légrády Testvérek,**  
 Váci-körút 78.  
**Löw Ede,**  
 Váci-körút 80.  
**Márkus Samu,**  
 Báthory-utca 20.  
**Minerva kő- és könyv-  
 nyomda,**  
 (tul. Gansl Zs.) Sas-u. 29.  
**Magy. kir. postatakarék-  
 pénztár nyomdája,**  
 Széchenyi-utca 2.  
**Orsz. központi községi  
 nyomda-részvénytárs.**  
 Lipót-körút 22.  
**Pallas, irod. és nyomdai  
 részvénytársaság,**  
 Kálmán-utca 2.  
**Pesti Könyvnyomda-  
 Részvénytársaság,**  
 Hold-utca 7.  
**Pesti Lloyd-társulat  
 Könyvnyomdája,**  
 Dorottya-utca 14.  
**Pollák M. Miksa,**  
 Bálvány-utca 21.  
**Preszburger Frigyes,**  
 Arany János-utca 14.
- Psecherhofer Vilmos,**  
 Sólyom-utca 18.  
**Redő Testvérek,**  
 Klotild-utca 20.  
**Schlesinger és Klein-  
 berger,**  
 Bálvány-utca 18.
- VI. ker. (Terézváros).  
**Bróza Ottó,**  
 Váci-körút 17.  
**Ehrnstein Mór,**  
 Laudon-utca 4.  
**Engel S. Zsigmond,**  
 Lovag-utca 7.  
**Európa, irod. és nyom-  
 dai részv.-társaság,**  
 Ó-utca 12.  
**Fővárosi nyomda, vona-  
 lozó- és könyvkötő-  
 részvénytársaság,**  
 Podmaniczky-utca 39.  
**Fried és Krakauer,**  
 Eötvös-utca 19.  
**Fuchs Samu és Társa,**  
 Podmaniczky-utca 27.  
**Gallitzenstein H.,**  
 Hajós-utca 33-35.  
**Gelléri és Székely,**  
 Podmaniczky-utca 47.  
**Gergely Miksa,**  
 Lázár-utca 2.  
**Goldschmiedt Lipót,**  
 Révay-utca 6.  
**Gross és Grünhut,**  
 Ó-utca 50.  
**Gutenberg-nyomda,**  
 Gyár-utca 31.  
**Herrman Ignác,**  
 Laudon-utca 10.  
**Hornyánszky Viktor,**  
 Aradi-utca 14.  
**Hunnia könyvnyomda,**  
 Szerecsen-utca 65.  
**Kassino Jakab,**  
 Király-utca 26.  
**Klein Testvérek,**  
 Révay-utca 14.  
**Kosmos műintézet, kő-  
 és könyvnyomda r.-t.,**  
 Aradi-utca 8.  
**Közművelődés, irod. és  
 nyomdai intézet  
 (Szemere és Társa)**  
 Izabella-utca 70.  
**Kunoss Vilmos és Fia,**  
 Teréz-körút 38.  
**Löbl Dávid,**  
 Andrássy-út 19. és  
 Szerecsen-utca 22-26.  
**M. kir. államvasutak  
 menetjegy-nyomdája,**  
 Csengery-utca 33.  
**Mahrer Testvérek,**  
 Szerecsen-utca 38.
- Manswirth Lipót,**  
 Podmaniczky-utca 5.  
**Markovits és Garai,**  
 Lázár-utca 13.  
**Muskát Béla,**  
 Teréz-körút 31.  
**Neumayer Ede,**  
 Szerecsen-utca 35.  
**Pollacsek Mór,**  
 Révay-utca 22.  
**Posner K. Lajos és Fia,**  
 Csengery-utca 31.  
**Quittner József,**  
 Szerecsen-utca 1.  
**Radó Izor,**  
 Váci-körút 1.  
**Rand és Hirsch,**  
 Podmaniczky-utca 43.  
**Rigler József Ede r.-t.,**  
 Rózsa-utca 55.  
**Roth és Krausz,**  
 Vasvári Pál-utca 9.  
**Schlänger Testvérek,**  
 Desseffy-utca 23.  
**Schmidl H.,**  
 Szerecsen-utca 6.  
**Spatz Henrik,**  
 Hunyady-tér 11.
- VII. kerület (Erzsébet-  
 város).  
**Beck F.,**  
 Valero-utca 12.  
**Borsodi Mór,**  
 Dohány-utca 10.  
**Deutsch József,**  
 Károly-körút 7.  
**Eckstein Bernát,**  
 Király-utca 45.  
**Feldmann Mór,**  
 Dohány-utca 6.  
**Garai Mór,**  
 Károly-körút 3.  
**Goldfaden Márk,**  
 Kazinczy-utca 7.  
**Kaczander H.,**  
 Csömöri-út 28.  
**Löbl Mór,**  
 Király-utca 27.  
**Löblovitz Zsigmond,**  
 Csömöri-út 54.  
**Nagel István,**  
 Vörösmarty-utca 17.  
**Neuwald Illés,**  
 Dohány-utca 44.  
**Pannonia-nyomda,**  
 Rombach-utca 8.  
**Propper Leó,**  
 Erzsébet-körút 35.  
**Reich Ármin,**  
 Dohány-utca 84.
- Rubin J.,**  
 Király-utca 13.  
**Schmelcz és Schillinger,**  
 Akácfa-utca 22.  
**Spitzer és Somogyi,**  
 Klauzál-utca 31.  
**Stern Péter,**  
 Kazinczy-utca 35.  
**Weisz és Feldmann,**  
 Csányi-utca 13.  
**Wendt és Bergsmann,**  
 Károly-körút 19.  
**Zeisler M.,**  
 István-tér 17.
- VIII. ker. (Józsefváros).  
**Alkotmány-könyvny.,**  
 Mária-utca 11.  
**Állami Tisztviselők Köz-  
 lönyének könyvny.,**  
 Csepreghy-utca 1.  
**Budapesti Hirlap nyomd.**  
 Röck Szilárd-utca 4.  
**Özv. Fried Ignáczné,**  
 József-utca 14.  
**Fritz Ármin,**  
 József-körút 9.  
**Jäger T.,**  
 Kerepesi-út 23.  
**Klein Vilmos,**  
 Kerepesi-út 73.  
**Kohn Simon,**  
 József-körút 5.  
**Laufer M.,**  
 Nagyfuvaros-utca 11.  
**Magyar Nyomda,**  
 József-utca 45.  
**Országos Hirlap nyomd.**  
 József-körút 65.  
**Róza Kálmán és neje,**  
 Szentkirályi-utca 30.  
**Szent Gellért-nyomda,  
 (Valter E.),**  
 Práter-utca 44.  
**Szent László-nyomda,**  
 Röck Szilárd-utca 28.  
**Vörösmarty-nyomda,**  
 József-körút 14.  
**Weissenberg Ármin,**  
 József-körút 28.
- IX. ker. (Ferencváros).  
**Engelmann Mór,**  
 Vámház-körút 15.  
**Pátia-nyomda részvény-  
 társaság,**  
 Üllői-út 25.  
**Vasvári Lajos,**  
 Üllői-út 41.
- X. kerület (Kőbánya).  
**Első kőbányai könyvny.,**  
 Jászberényi-út 1.

# Első magyar általános biztosító társaság Budapest.

## I. Üzlet, számviteli tisztség- és jegybiztosítási üzlet. BEVÉTELEK.

Negyvenedik évi számla 1897. január 1-től december 31-ig.

### KIADÁSOK

	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
<b>I. Tűzbiztosítás.</b>						
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonása után	1,649,740	90				
Függőben maradt károk tartaléka	175,175	50				
Szerzési költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásáig	236,945	95				
Jövedelmi adó és költségvetések	124,821	88				
Postabérek	51,774	85				
Adóvezetők költségvetésénél 5,266 ft 25 kr. tartalék levonása után	958	72				
A tűzbiztosítási üzletet terhelő igazgatási költségek	551,915	90				
Bebiztosítottak kárengedése	9,329	39				
A kárengedő évek kárengedési díjartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül	2,000,000	—	4,790,264	19		
<b>II. Szállítmánybiztosítás.</b>						
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonása után	57,882	38				
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosítottak utáni bevételek levonása után	23,263	23				
Bebiztosítottak követelések kifizetése	14,740	59				
A kifizetendő évek kárengedési díjartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül	30,000	—	115,788	25		
<b>III. Jegybiztosítás.</b>						
Visonbiztosítottak és törzsek	413,056	37				
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonása után	1,539,038	47				
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosítottak utáni bevételek levonása után	234,194	68				
Bebiztosítottak követelések kifizetése	8,383	32				
<b>1897 évi nyereség</b>			2,190,823	21		
			816,850	74		
			7,425,265	39		

### VAGYON

### Mérlegszámla 1897. december 31-én.

	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
Elhelyezett tőkepanaszok takarékpénztárak és bankoknál	1,931,201	54	25			
3,951,800 — Magyar földhitelintézet 40%-os koronaeértéki záloglevelek	1,429,575	—				
1,470,000 ft Magyar földhitelintézet 40%-os talajvíztás és szabályozási záloglevelek	493,750	—				
1,000,000 — Pesti magyar kereskedelmi bank 40%-os záloglevelek	244,275	—				
500,000 — Egyesült budapesti fővárosi takp. 40%-os záloglevelek	238,688	—				
424,800 — Budapesti 10- és számvárosi 40%-os koronaeértékes kötvény	754,200	—				
7942 orb Magyar-társaság biztosító részvény-társasági részvények	281,800	—				
15,000 — Pesti biztosító társ. részvények	15,000	—				
A fenti értékpapírok után az év végéig esedékes kamatok	83,471	53				
A társasággal, viszontbiztosítottak és egyéb vállalatok közötti kölcsönök	5,457,065	78				
Készletek	884,980	49				
Készletek költségei	690,000	—				
Külföldi költségek	419,878	48				
a) Pénzügyi és maradványok a képviselőknek	374,040	27				
b) Maradványok (legyen biztosító intézeteknél)	240,000	27				
Jegybiztosítási osztály folyó számlái	35,101	66				
Közponni pénzkészlet	10,594,416	63				
<b>Összesen</b>	15,711,374	38				
Részvényalapok: teljesen befizetett 2000 egész részvény á 1000 forint	2,000,000	ft	—	kr.		
Részvényalapok: teljesen befizetett 2000 fél részvény á 500 forint	1,000,000	—				
Társasági tartalék	—					
Külföldi tartalék	—					
Tűzbiztosítási díjartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megtérülés nélkül	2,000,000	ft	—	kr.		
Szállítvány biztosítási díjartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megtérülés nélkül	20,000	—				
Tűzbiztosítási díjterhek károk tartaléka	175,175	50				
Szállítvány biztosítási díjterhek károk tartaléka	23,263	23				
Külföldi hitelek	433,347	10				
Előbbi évekig addig fel nem vett osztalékok	86,691	72				
Előző magyar általános biztosító társaság "Lévy-alap"	30,888	—				
Előző magyar általános biztosító társaság "Ezeredőre alapítvány"	585,001	85				
Társaságok nyújtott kölcsönök	10,014	44				
Ormszék Vilmos-alap	205,070	90				
Előző biztosítási osztály folyó számlái	319,889	74				
1897. évi nyereség	2,020,000	—				
<b>Összesen</b>	10,594,416	63				

## II. Életbiztosítási üzlet.

Harmadik évi számla 1897. január 1-től december 31-ig.

### KIADÁSOK

	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
Kifizetett károk	1,000,000	—				
Szerzési költségek	3,000,000	—				
Postabérek	3,000,000	—				
Adóvezetők költségvetésénél 5,266 ft 25 kr. tartalék levonása után	701,066	14				
A kárengedő évek kárengedési díjartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül	2,020,000	—				
<b>Összesen</b>	10,594,416	63				

### BEVÉTELEK

# GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER

## Két indítvány.

A Szakkör f. évi márczius hó 20-án megtartott rendes közgyűlésén a gyér számban megjelent tagok közül többen, úgy, mint máskor, indítványokat tettek. Ez indítványok közül különösen kettőre óhajtok néhány szerény megjegyzést tenni, mert tárgyánál fogva mindkettő megérdemli, hogy a szaktársak szélesebb körben tudomást szerezzenek róluk.

Az egyik indítványozó ugyanis azt kívánja, hogy a kör válaszmánya valami úton-módon hasson oda, hogy a tagok a fölolvasó-üléseket tömegesebben látogassák. A másik pedig utasítani kéri az új válaszmányt: intézkedjék, hogy a fölolvasó urak ne csak a szedés, hanem a nyomás és gépkezelés technikájával is foglalkozzanak.

Mint látjuk, a két szaktárs különböző dolgot kíván, abban azonban egyetértenek, hogy mindketten a válaszmányt óhajtják nagyobb tevékenységre buzdítani.

Ha kissé gondolkozunk a felvetett kérdéseken, el kell ismernünk, hogy a két indítványozó e tekintetben nem járt helyes úton. Mert a válaszmány az indítványok bármelyikének keresztülvitelében nagyon, de nagyon keveset tehet.

Az első indítvány nem új dolog. Üléseken, szaklapokban már régen hangzik a vád a Kör tagjai ellen, hogy a Szakkör iránti kötelességeiket a legnagyobb mértékben elhanyagolják. Minden fölolvasó-ülés több és több bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a tagok illetékeiket jól-rosszul megfizetve, ezenkívül semmit sem törődnek a Kör ügyeivel, nem érdeklődnek a fölolvasások iránt, melyeken pedig igen hasznos dolgokat fejtenek néha.

Néha, mondom, mert azok a szaktársak, a kik igazi lelkesedéssel szeretnék szakmánk ügyét előbbre vinni, a tagok közönyét látva, elkedvetlenednek s vagy nem irnak semmit, vagy elkészített dolgozataikat is elteszik jobb időkre, mert ugyan kinek volna kedve esetleg gonddal összeállított tudományos értekezését a falaknak és üres székeknek előadni.

A nagyfokú közönyt mi bizonyítja jobban, mint az, hogy daczára ez év elején 150 taggal történt szaporodásunknak, a közgyűlésen — mely pedig évenként csak egyszer tartatik — alig 35—40 tag jelent meg?

Már most kérдем, mit tehet ez ellen a válaszmány? Hogyan keltsen a közönyös tagokban érdeklődést Köriünk s közvetve szakmánk iránt?

A mit csak tehetett, azt a régi válaszmány megtette s hiszem, hogy az új is megteszi a tőle telhetőt.

Kárba vesz azonban minden fáradsága mindaddig, míg a tagok maguk is be nem látják, hogy nem elég az, ha csupán a nevek szerepel a névsorban, hanem a Szakkör tagjainak sorába lépve, ezáltal elvállalt kötelességeiket is pontosan teljesítik. Ha ezt teszik, akkor talán elkerülhetjük az olyan megszegyenítéseket, a minő a most tartott közgyűlésen is ért bennünket. Mert melyik tagtárs hallgatja szégyenpir nélkül azt, mikor nyílt közgyűlésen az egyik felszólaló kijelenti, hogy a fővárosi nyomdászok annyira közönyösek szakmájuk iránt, hogy a fölolvasó-szakülésekre csak úgy lehetne kellő számú hallgatóságot vonzani, ha a válaszmány egy-két hordó sört ingyen kiosztana.

Nem hiszem, hogy ennyire volnánk! A felszólaló e kijelentését megczáfolni erkölcsi kötelességünk. Mutassuk meg, bizonyítsuk be, hogy egy-egy szakértekezés meghallgatására nemcsak az ingyenes sörélvezet reménye képes összehozni bennünket. Kétszeres kötelességünk ez, mert a vidéki szaktársak előtt, kik az ülés jegyzőkönyvéből bizonyára tudomást szereznek a fenti nyilatkozatról, csak tettekkel igazolhatjuk magunkat.

A közönyösség vádját egyedül mi hártjuk el magunkról, ezen nem segít semmiféle válaszmányi intézkedés. Ezért nem pártolhatom Popper tagtárs indítványát, hogy a fölolvasó-üléseket ne tartsuk vendéglőben, vagy ha igen, két-három hónaponként, kedélyes estélyekkel egybekötve.

Ha vendéglőbe nem megyünk, hová menjünk? A múlt évben nagyon is czélszerű terve volt a válaszmánynak a nyomdász-kaszinó megalakitása, állandó helyiség bérlése. De ez a tagoknak nem kellett, a válaszmányt leszavazták. Pedig akkor nem kellett volna vendéglőbe menni.

Ha pedig a fölolvasó-üléseket ritkábban tartjuk, meg kell változtatnunk alapszabályainkat, melyek megkövetelik, hogy a Szakkör havonként tartson ülést. Kedélyes estével pedig a fölolvasásokat nem köthetjük össze azért, mert ez a Kör pénztárára fölösleges terheket róna, mivel állandó helyiségünk nem lévén, alkalmas helyiségért — azt hiszem — mindig fizetni kellene. Ezt fölöslegesnek tartom, mert az a szaktárs, a kit a fölolvasásról esetleg egy pohár sör ára tart vissza, a kedélyes estére éppen nem jön el.

Csak ismételnem kell az előbb elmondottakat, hogy a régen hangzó vádat csakis úgy szüntethetjük meg, ha az összetartozandóság érzetét minél jobban fejlesztve, nem sajnáljuk azt a kis fáradságot, hogy azokat a szaktársakat, kik az összesség javára munkálkodnak, minél tömegesebben legalább meghallgatjuk.

Kétségtelen, vannak esetek, mikor a legjobb akarattal sem tehetünk eleget kötelességünknek, de azt hiszem, ezek csak ritkán fordulnak elő. Azért törekedjünk, hogy a jövőben minél jobban megcázfolhassuk a közönyösség csunya vádját.

Sajátságos véletlen, de a másik indítványban is vád, még pedig kettős vád rejlik. Vádolja először a fölolvásokat, hogy fölolvásaikban a géptermet figyelmen kívül hagyják, másodsor magukat a gépmestereket, hogy a fölolvások iránt nem érdeklődnek csupán csak azért, mert azok kizárólag a szedéssel foglalkoznak.

Az első vád igazságát el kell ismernünk, mert olyan fölolvást, mely a nyomással foglalkozik, csakugyan régen hallottunk, sőt még e tárgyról szóló cikket is igen ritkán olvashatunk.

De hát ennek ki az oka? A választmány bizonyára nem, mert hiszen a fölolvások nem megrendelésre készülnek. Nem lehet senkinek a tárgyat előre megjelölni, hogy arról értekezzen.

Hogy e különben hálás témáról miért hallunk és olvasunk olyan keveset, e kérdésre önként kínálkozik a felelet. Azok a szaktársak, kik fölolvást tartanak vagy szakcikkeket irnak, többnyire szedők és korrektorok. Már pedig mindenki legszívesebben beszél és ír arról, a mivel foglalkozik. Nem kívánhatjuk attól a szedőtől vagy korrektortól, a ki a fővárosban néha hetekig nem is lát gépet, hogy a nyomásról szakelőadást tartson. Igaz, hogy kívánatos, sőt szükséges is, hogy a nyomás és gépkezelés technikáját minden szedő legalább elméletben ismerje; de azt hiszem, nem kell bővebben magyarázni, hogy az elmélet gyakorlat nélkül nem sokat ér, különösen nem elég arra, hogy valaki, a ki még nyomással nem foglalkozott, gépmesternek erről előadást tartson.

Igy tehát hanyagsággal csakis önmagukat vádolhatják a gépmesterek, kik bizony szakirodalommal nagyon keveset foglalkoznak. Ők tudják legjobban, hogy miért.

Sajnálattal hallottuk az indítványozó másik kijelentését, azt tudniillik, hogy a gépmester urak csak azért nem jönnek a fölolvás-ülésekre, mert azokon többnyire a szedéssel foglalkoznak, ez pedig őket nem érdekli.

Kétszeresen fontos e kijelentés azért, mert éppen gépmester tette.

Élénken bizonyítja ez azt a szomorú jelenséget, hogy az állítólagos különbség érzete szedők és gépmesterek között még mindig nem szűnt meg.

Elismerem, már előbb is mondtam, hogy mindenki szívesebben foglalkozik a napi munkáját érdeklő dolgokkal, de ez nem lehet ok arra, hogy azért a másik fél előadását meg ne hallgassuk. Különösen nem nálunk, a hol az egyik foglalkozási ág életszükséglete a másiknak, s csak azért választják külön, hogy szakmánk fejlődését jobban előmozdítsák, mert kétségtelen, hogy ha valaki mindig egy dologgal foglalkozik, abban napról-napra tökéletesedik. Szabad-e ezért másik szaktársunk munkáját kicsinyelnünk? Nem, százszor nem.

Ha igaz az, a mit a szedőről mondtam, hogy szükséges, hogy a nyomással is legalább elméletben foglalkozzék, ugyanaz áll a gépmesterre megfordítva.

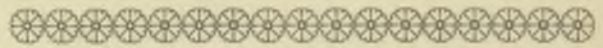
Az ember sorsa változó. Nem élhet mindenki a fővárosban. Ma itt, holnap ki tudja hol? A vidéken pedig

nagyon könnyen megszámlálhatjuk azokat a helyeket, a hol a szedő nem egyszersmind gépmester, vagy pedig a gépmester nem kezeli a sorzót is. Már most az olyan szaktárs, a ki csak egyoldalúlag képezi magát, a fővárosban könnyen boldogul, de a vidéken hónapokig elbolyonghat, míg tudásának megfelelő helyre akad.

Azért becsüljük, meg egymást kölcsönösen, ne igyekezzünk előbbre való lenni a másikkal, hanem tudásunkat folytonosan bővítve, egymással karöltve munkálkodjunk azon, hogy a magyar nyomdászat minél jobban felvirágozzék.

Irjanak a gépmester szaktársak is minél számosabban minél többet és legyenek meggyőződve, hogy mi, a szedők, éppen olyan érdeklődéssel hallgatjuk őket vagy olvassuk cikkeiket, mint a milyen kicsinyléssel mellőzik ők a mieinket!

Simonovits Kornél.



## Márczius tizenötödikének ünneplése.

A sajtó felszabadulásának félszázados emlékűnépélyét az idén nagy arányokban ülte meg együttesen a nyomdafőnökök egyesülete és a Petőfi-társaság. Az ünnepély nagyszámú közönség és válogatott program mellett a ritka alkalomhoz méltóan folyt le a fővárosi vigadó dísztermében. Ott volt felállítva a ma már történeti ereklyének tekinthető emlékezetes Columbian-sajtó, gazdagon díszítve virágokkal és galyakkal, a melyen ötven esztendővel ezelőtt született meg a magyar sajtó első szabadterméke, *Petőfi: Talpra, magyar!* kezdetű költeménye. Sok szép szó hangzott el az ünnepi szónokok ajkairól, kik között *Janovics Ferencz* szaktársunk is mondott el nagy hatással egy *Endrődi Sándor* által megírt díkciót. (Mi ugyan jobban szerettük volna, ha a szónok saját maga által fogalmazott beszédben adott volna kifejezést érzületének.)

A program bevégeztével az ünnepi közönség a Petőfi-szoborhoz vonult, melyet megkoszorúztak és ezzel véget ért a *nyomdász-főnökök* által rendezett emlékűnnep.

S most áttérhetünk az ez alkalommal kiadásra került meghívók és egyéb nyomtatványok kiállításának megbeszélésére. Itt mindenütt azt találjuk, hogy nyomdász-főnökök és nem nyomdafőnökök rendezik az ünnepélyt, a mi mindenesetre csak tollhiba szüleménye. Annál több szavunk van a technikai kiállításához. Ez ránk — *keresett egyszerűségénél fogva* — azt a benyomást tette, mintha ötven évvel előbb, kevés igyekezettel szintgy állították volna elő *e* nyomtatványokat, sőt talán kevesebb szedési botlásokkal, melyben különösen a tárgysorozatot feltüntető nyomtatvány bővelkedik. Itt van mindjárt az Elzevir- és rokonvágású címsorok közt cifra betűvel ékeskedő *Petőfi-Ünnep* sor. A program-sorok kipontozása is hibás, szembántó, ilyen képet mutatva:

. . . . .  
 . . . . .  
 . . . . .

Azonban finis coronat opus; a nyomtatvány két zárósorának szedési elrendezése koronája az egésznek. Ezeknek eiseje így hangzik: »Az ünnep után az ünneplő közönség a Petőfi-szoborhoz vonul s azt megkoszorúzza: a«, — második, az elsővel egyforma hosszú sora pedig emígy: »Petőfi-társaság, az Otthon írói és hirlapírói kör s a Népszabadság-ünnepély bizottsága«.

Ennyit ezekről az emlék-nyomtatványokról.

Ezeknél sokkal kedvezőbb benyomást tesz az ugyancsak a nyomdafőnökök egyesülete által kiadott és Szana Tamás által írt alkalmi füzet *A sajtó felszabadulása* címmel. Szerző élénk színekben ecseteli a 48 előtti sanyarú sajtóviszonyokat és a márczius 15-ével bekövetkezett mozgalmas időket. Három melléklet: a Talpra, magyar! kéziratának, és e költemény legelső nyomtatott példányának hasonmásai, valamint a Pesti Hirlap 1848. márczius 15-iki számának reprodukciója gazdagítja a szépen kiállított könyvet, melynek ára 1 korona. A borítékot Vaszary János művésztől eredő rajz díszíti, mely a most divatos kontur-vonásokban egy sajtómunkást ábrázol, a mint nyomtatványait szétszórja a nép közt; a háttérben pedig a felkelő, tüzes lángú nap látható.

Napilapjaink egynémelyike is hozott mutatókat a 48-as hirlapokból. Legsikerültebbnek mondható ezek közt a *Pesti Napló* melléklete, mely *Márczius 15.* cím alatt szemelvényeket közölt az 1848-ik évi márczius 12-től 23-ig megjelent lapokból.



## A könyv- és folyó (compress) szedés.

(Folytatás.)

Az **idézőjel** (lúdláb) majdnem minden munkában előfordul. Már a régi nyomtatványokban is találunk ilyeneket, furcsábbnál furcsább alakban és alkalmazásban. Úgy látszik, akkor sem tudtak megállapodni valamely határozott formában épp úgy, mint most sincs erre egyöntetű, elfogadott jel. Hogy miért nincs, azt alig lehet megmagyarázni. Bár ez a jel a szövegben elég fontossággal bír, még sem tartjuk szükségesnek, hogy alkalmazásmódjával hosszasan foglalkozzunk. Húszhuszonöt év előtt kizárólag az összeöntött vesszőt alkalmazták. Az egyiket a szignatúrával lent, a másikat megfordítva: „“; ha valahol ezek kifogytak, két vesszőt szedtek össze és legnagyobbreszt így kellett, azaz még ma is így kell tenni, mert ezek — érthetetlen módon, mint valami specialitás — sohasem jönnek a betűfajjal aránylagosan, mintha ezeknek öntése többbe kerülne, mint más betűé.

A vesszőből alkotott idézőjelek után jöttek a modern lúdlábak: »«. Nem tartozik szoroson ide, de megjegyezzük, hogy vannak betűfajok, melyeknek karaktere megkívánja ezek alkalmazását; de hogy miért kell ezeknek a formáját már minden újabb öntésű betűfajnál ignorálni, azt — mikor még senki fia ezek ellen kifogást nem tett — nem értjük; sőt ellenkezőleg, akadtak olyan szerzők is, kik határozottan és jegyezzük meg, hogy nem is egészen jogtalanul, ilyen „“ idézőjeleket kívánnak.

Most, miután ezek a modern lúdlábak »« divattá váltak, megvan velök a baj; a szedők ide-oda fordítgatják és

nem igen tudnak alkalmazásukat illetőleg tisztába jönni. Ha így »« alkalmazják, akkor azon töprengenek, hogy talán így «» lett volna jobb, és megfordítva. Némelyek meg különösen furcsán cselekednek; ha közönséges munkát szednek, kifelé »«, ha jobb munkát szednek, befelé «» fordítják a lúdlábakat és tényleg nem egyszer látunk ugyanegy nyomdából munkákat, melyeknél két-féleképen vannak a lúdlábak alkalmazva.

Pedig nem érdemes ezen még csak gondolkozni se. »Szedjük mindig kifelé«; így tanácsoljuk és tartjuk helyesnek. Nem tudjuk, helyesen érvelünk-e, ha azt mondjuk, hogy így »« nem is teljesíti a lúdláb az *Anführungszeichen* hivatását, mert ilyen alkalmazásban *Einschliessungszeichen*-nek lehet mondani, a mi épp az ellenkezőt jelenti, vagyis inkább a zárójelre emlékeztet. Mikor ezek nálunk forgalomba kerültek, nem is alkalmazták másképen, csak később jutott egy nyomdának eszébe ezt megfordítani és azóta van a bizonytalanság.

Nem mondjuk, hogy helytelen a modern idézőjeleket úgy alkalmazni, tegye azt különben minden nyomda, a mint neki tetszik; de egyformán és ne tulajdonítson ennek valami nagy fontosságot.

Különös izlés van az amerikaiak által használt eme formában:

## “Hig Speed”

Ezt lehetne nálunk is meghonosítani. Egyes, itt készült reklámyomtatvány címsoraiban látunk is már ilyeneket. Az egyvesszős, idézőjelek alkalmazása nincs helyén, még akkor sem, ha az idézett mondatban még egy idézés van, bátran adhatunk ily esetben is rendes idézőjelet, vagy pedig a főidézettnél ezt »«, a mellékesnél ezt „“ a lúdlábat használjuk.

A szövegrészek elválasztására **vonalak**at vagy **csillagokat** szoktunk használni, néha egy vagy két üres sort is. Mindezek teljesen megfelelnek a célnak, csak alkalmazásukban van sokszor kifogásolni való. Így a vonalak nagysága, melyeket az elválasztásokra használunk, nem megfelelőek. Vagy kell az elválasztó vonal, vagy nem; ha kell, a mi különben nem tőlünk függ, akkor legyen az markáns, elég széles vonal. A mi formátumunknál, mint e sorok felett is látható, egy hatcicerós vonal, szélesebbnél, 28-nál, már nyolcz-ciceróst adhatunk és így mindig feljebb.

Határozottan szebbnek tartjuk a széles vonalakat, mint a 2—3—4 cicerósokat, melyeket egész széles formátumoknál is láthatunk. Komolyabb munkáknál mindig vonalakat alkalmazunk, mert legjobban ezek felelnek meg céljuknak. Apróbb filigrán munkáknál (elbeszélések, versek stb.) csillagokat is adhatunk és pedig

\* \* \*

a szélességeknek és a csillagok nagyságának megfelelően egyet, kettőt vagy hármat.

Bárhogy fogjuk különben ezeket alkalmazni: egyet, kettőt vagy hármat, mindig helyesen dolgozunk.

A csillagok közé adjunk egy spácziumot. A háromszög-alakú csillagokat \* \* \* mellőzni szoktuk, a mit azonban csak azzal lehet indokolni, hogy az egymás mellett alkalmazás egy kis változást képez és újabb. Marad-

hatunk is e mellett. Ha azonban mégis szögalakban (de soha így \*\*\*) akarjuk ezeket használni, akkor — különösen keskeny alakoknál — csak keveset, mintegy sliszt adjunk közibök; széles formátumoknál, a hol csillogok jönnek elő, tehát vonalakkal nem helyettesíthetjük, kényszerítve vagyunk a szélességnek megfelelőleg 2—3 négyzetet is adni. Ha üres tért kell hagynunk az elválasztásra, akkor ez csak mindig egy sort tegyen.

A **törtszámok** miatt, valahányszor ilyeneket valamely nyomtatványban látunk, bosszankodnunk kell. Ez különben csak az öntödék miatt történik. Ezek ugyanis nem veszik tekintetbe, ha pl. ciceró törtszámokat öntenek, hogy ezeknek ugyanazt a húst kell hagyni, mint az ennek megfelelő betűknek. Ugy-e, csak ritkán látunk rendes ilyen  $\frac{1}{2}$ ,  $\frac{1}{4}$  vonalban álló törtszámokat? Rendesen, illetve rendetlenül csak ilyeneket  $\frac{1}{2}$  (teleöntötték) látunk; tehát olyanokat, melyek sohasem állanak egy sorban a betűkkel. Már most, ha *rendes* munkát akarunk végezni, a ciceróhoz garmondot, a garmondhoz petítet stb. kell szedni, ez pedig kényelmetlen és időrabló dolog, a melyet azonban a helyes szedés kedvéért mégis okvetlenül meg kell tennünk. De van mód, hogy ezt kikerülhessük, ez pedig abban áll, hogy csakis olyan törtszámokat fogadjunk el az öntödéktől, melyeknek a szükséges margója megvan, illetve melyek a betűkhöz illenek.

Nekiünk nem kötelességünk a betűöntők kényelmét, krajczároskodásait támogatni vagy eltérni, ne sajnáljon az egy 50 éves, a mostani czélnak meg nem felelő matriczát eldobni és helyette néhány hatos árán újat készíteni.

A *szedés* fejtegetésének befejezéséhez érve, nem lesz szükségtelen, ha röviden azokról az *apró* dolgokról is megemlékezünk, a melyeket helytelenül és különbözőképen látunk szedve. Ilyenek pl. a **szám és betűvel összeírt szavak**: 5-ször, 4-lőerjű stb., melyeket mindig legjobb **ötször, négylőerejű** stb. betűvel kiszedni. A németek a számot ilyen esetben szorosán, kötőjel nélkül csatolják a szóhoz, nálunk kötőjelet tesznek a szám és szó közé. Egyik se tökéletes és leghelyesebb a fentebb említett mód.

Oly **neveknél** vagy egyes **különálló szavaknál**, melyeket akár kurzív, akár vastagabb betűkből kell szednünk, a ragot is mindig abból a betűfajból vegyük és csak akkor használjunk a szó és rag között kötőjelet, ha az olyan idegen szó, a melynek végén hangtalan betű van, pl. *Carnot-nak*.

A **frt** és **kr.** a forint, krajczár rövidítéseinek betűi már nagyon sokszor fordultak meg kezeink között (bizonyára többször, mint ércz vagy bankókban), de mindig helytelenül. Az *frt* mellett sohasem volt pont, a krajczár mellett mindig, pedig sehova sem kell, ha azzal akarunk érvelni, hogy a *t* a szó utolsó betűje, mert ki tiltja meg nekünk, hogy a *k* mellett levő *r*-ről ne állithassuk ugyanezt? De eltekintve ettől, már a szimmetria kedvéért is egyformán kellene ezt írni, a mit annál is inkább megtehetünk, mert a kedvező véletlen folytán tényleg *r* a krajczár szónak utolsó betűje.

No de már nem sokáig fogunk bajlódni az *frt* és *kr*okkal, ezek helyett **kor.** (korona) és **fill.** (fillér) kell majd szednünk; ez a hivatalos rövidítés; pontot kell rak-

nunk mindkettő mellé, mint minden rövidítésnél és ez így helyes is. Szükség esetén, ha másként nem segíthetünk — a mi bizony gyakran előfordul — csak *k.* vagy *f.*-et adjunk és soha másként, mint pl. kr., fill. stb. ne csonkítsuk a rövidítést.

**Rövidítések** általában csakis mássalhangzóval végződhetnek.

A szövegben előforduló **egyes betűket** (a, b stb.), melyek valamely rajzot magyaráznak, inkább félkövér betűből szedjük, mint kurzívból, mert így a szedés sokkal nyugodtabb és talán feltűnőbb is. Látunk külföldi munkákat, a hol ezek csak a szöveg betűjéből voltak szedve; de ez nem helyes, mert így a betűk eltűnnek és sokszor még félreértésre is adnak okot.

A **zárójeles a), b) betűk** mindig kurzívól vannak szedve, mi azonban *határozottan e szokás megszűnését ajánlanók*, mert a zárójel elegendően különbözteti meg ezeket a többtől és mert különben sem szép, ha az egyenes betűk között egyes dőlt betűk vannak.

A **sorok erőszakos kihajtását** tipografiai hanyagságnak tartjuk, a mely hibát nem lehet eléggé megróni. Tartózkodjunk tehát ettől.

Egy egész mű **bekerítését** csak kívánatra és oly esetben engedhetjük meg, ha utasításunk van arra, hogy azt minél pazarabban állítsuk ki, annál is inkább, mert a bekerítés sok helyet igényel. Lehet azonban — sőt ajánlatosabb is — pazar és szép kiállítást keret nélkül is elérni, még pedig oly módon, hogy minél nagyobb margót hagyunk a papíron.

Oly formátumnál például, mint a Grafikai Szemle, elegendő 28 ciceró széles szedés, mely esetben 10—10 ciceró margó maradna az oldalakon, illetve  $9\frac{1}{2}$  ciceró balról,  $10\frac{1}{2}$  jobbról és felül, míg alul 12 ciceró is maradhat. Azonban ha mégis bekerítünk valamely munkát, akkor már egy 5-ös vagy 8-as nyolczadrétnél is adjunk két cicerót a lénia és szöveg között, míg nagyobb alakoknál megfelelőleg többet, olyképen azonban, hogy az oldalmargón körülbelül egy ciceróval több legyen, mint a lénia és körzet között. Számos rovatos munkánál, mint például árjegyzék, a bekerítés már inkább ajánlható.

A bekerítéseket mindig csak a nyomtatás, illetve a kilövés előtt csináljuk meg, nehogy a **lehúzás** által a vonalakat elgörbitsük vagy szélesre nyomjuk. Így tegyünk az élő oldalcímekkel is. Elegendő az, ha egy bekerített oldalt vagy egy élő oldalcímmel ellátott mintát mutatunk be a szerzőnek, így kiméljük a betűket és ezek nélkül a tördelés is gyorsabban fog menni.

\*\*\*

Sok mindenfelét vettem még *terve*, melyet cikkem sorozatába akartam vonni, de látva, hogy bár a legszükségesebbre szorítottam és mindent sallang nélkül a lehetőleg rövidebbre szabtam, már nagyon is túlmentem a megengedett határon, ettől el kellett állanom. Ehhez korlátlan tér kellene, olyan, milyenről már a Szakkör szólt: *egy kézikönyv*.

Lehetetlen volt tehát kevesebbet mondani és így remélem, — ha máskülönben elfogadható lesz a cikkem — hogy ez akadályt nem fog képezni, legfeljebb egy-két folytatással több lesz az.

\*\*\*

A pályázati hirdetőben *könyv- és folyószedésről* lévén szó, így tehát a folyószedés **tördeléséről** is kell írunk.

Az első, a mit a tördelésnél meg kell állapítani, az az **oldalak hossza**. E célból kérünk a raktárnoktól egy ívet abból a papirosból, a melyre az illető munkát nyomtatni fogják. Ezt az ívet szükség szerint két-, négy- vagy nyolczadrétre pontosan összehajtjuk, a megvágásra szükséges helyet leszámítjuk, vagy még jobb, ha mindjárt magunk szép egyenesen megvágjuk, vagy czeruzával megjelöljük — mert így nem téveszthetjük meg a szemünket — és kimérjük, hogy mennyi margó marad az oldalakon. Ha konstatáltuk, hogy a már rendesen körül-vágott papiros jobb- és baloldalán összesen pl. nyolcz cicero marad, akkor a kolumnákat oly magasra kell besosztani, hogy felül ugyanannyi hely maradjon, mint a kolumna külső oldalán, vagyis valamivel, pl. két tézövel több, mint a nyolcz cicerónak a fele, tehát négy cicero és két tézö; a nyolcz cicerónak, vagyis a fennmaradt üres helynek azért nem adhatjuk a kolumna külső oldalára pontosan a felét, mert ezeken mindig valamivel többet kell hagynunk; ezt pedig az esztétikával kell indokolni. A szem ugyanis még akkor sem nyugszik meg, ha az oldal pontosan a papiros közepén áll; így van-e a szem teremtve, vagy csak így szoktattuk-e azt, nem tudjuk; de való, hogy a sor végét olvasva, jól esik a szemnek, ha nagyobb margót hagy maga után, mint a mennyit a sor elején talál. De ez a differenzia még abban is talál indokolást, hogy az esetben, ha a kolumnákat a papír közepére szánják és nem volna elég tér, akkor bizony igen gyakran megesne, mondjuk a rossz berakás, vagy még inkább a rossz vágás folytán, hogy a külső oldalakon kevesebb margó maradna, mint a kötés helyen (Bundsteg), a melyen pedig a differenzia jobban elvész, de mindezekon kívül még egy második kötésre és így egy második, esetleg több nyirbálásra is tekintettel kell lennünk és kívül (a mi különben a gépmester dolga) valamivel többet hagynunk.

A kolumna *alsó* részén legalább egy ciceróval még több margót hagyjunk, mint a mennyit fent és a külső oldalakon említettünk. Ezt megint az esztétika kívánja meg, mert hosszában a papír legnagyobb és így legtöbb margót is igényel. Tán felesleges megjegyezni, hogy a formátum nagyságával a margó is nagyobbodik, úgy érve ezt, hogy a differenciák a szél- és lábmargó között már nem egy, hanem megfelelőleg két-három cicero legyen. Ha egy nyolczas negyedrést oldalmargója pl. hat cicero, akkor alul ne hét, hanem nyolcz cicero üresség maradjon.

Miután a pontos formátumot már megállapítottuk, az előforduló **címlapokkal** kell törődnünk. Régebben, mikor még a rendelők nem kívántak egy hét alatt egy tíz éves munkát és azon egy vagy két szedő dolgozott, az akcidenz-szedő szedte legnagyobb részét »szivesség-ből« és dugva a címlapot. Ma azonban már egy-két éves munkát is négy-ötven szednek, a mi nélkülözhetlenné teszi a tördelőt, a ki legnagyobb részét már főszedő az akcidenz helyen. Tehát akcidenz-szedő szedi a címet és így ez itt már akcidenz-munkává válik, felvólnánk tehát mentve attól, hogy erről beszéljünk. Lelkiismeretünk azonban arra buzdít, hogy a legszüksé-

gesebbre szoritkozva, erről is szóljunk és pedig annál az oknál fogva, mert még így is elég torz-szüllött címet látunk. Hogy ezeket éppen számolószedők szedték-e, nem kutatjuk. Tudjuk, hogy vannak akcidenz-szedők is, kik nem tudnak jó címet szedni.

A címeket lehetőleg oly betűfajokból szedjük, mint a milyenből a szöveg van szedve. Olyan munkáknál, milyent a mi tárgyunk képez (*könyvszedés* = Werksatz), tehát komolyabb természetűeknél, sohase hajlítsuk, görbítsük, fektessük a sorokat, lépcsőzetesek (az új divat szerint) se legyenek, ha csak más kibúvót nem találunk; a cím legyen lehetőleg egyszerű és főfigyelmünket arra fordítsuk, hogy az értelem, illetve a szöveg magva kitűnjék és hogy a szavak helytelenül el ne szakittassanak egymástól, mint ezt elégszer vagy talán legnagyobb részét látjuk.

A **címek, tartalomjegyzék stb. sorrendje** is ritkán helyes. A nélkül, hogy, a hibákat felsorolnók, megmondjuk, mi a helyes. Egy pazarabb kiállítású munkáról szólva, a melyben minden előfordul, és így minden munkának zsinórmértékül szolgálhat: az első két oldal maradjon lehetőleg üresen; a harmadikra jöjjön a szennycím (Schmutztitel), mely — mint a neve is mondja — a főcímet a piszoktól megóvjá; az ötödikre a főcím, a hetedikre az ajánlás, a kilencediken kezdődik az előszó és ezután következik új (páratlan) oldalon a tartalomjegyzék.

A tartalomjegyzék sohase legyen hátul. Nem egyszer történik meg, hogy csak a könyv végére érve, tudjuk meg, hogy van tartalomjegyzék, melyet ellenkező esetben bizony igénybe vettünk volna. Hogy oly sokszor látjuk a tartalomjegyzéket a mű végén, ez onnan van, mert a címet vagy címeket már az első ívre teszzük és így a tartalomjegyzéket közbeilleszteni nem lehet. Hagyjuk tehát a címeket hátra, ha csak nem győződünk meg arról, hogy sem tartalomjegyzék, sem egyéb nem lesz. Igaz, hogy a könyvkötőnek ez nem tetszik, de nem mindig jogosult a panasza; mert négy lapot — a mennyiből legnagyobb részét állani szokott a cím és tartalom — már lehet a többivel fűzni; két lapot pedig ne áttalljon keskenyen enyvezve az első ívre ragasztani, melyet aztán a közepén mégis rendesen fűzhet.

(Vége következik.)

Heller Ignác.

## Falragaszok kiállítása.

Az üllői-úti pompás iparművészeti múzeumban e hó 12-én adták át a nyilvánosságnak az ott rendezett falragasz-kiállítást, miután annak megnyitását a napilapok már hetekkel azelőttre hirdették. S itt mindjárt panaszszal kell kezdenünk referadánkat a kiállítási rendezőség amaz eljárásával szemben, hogy a kiállítást nem az olyanokra alkalmas husvétii ünnepeken nyitotta meg, azáltal hozzáférhetővé téve azt az olyanoknak is, kiknek éppen csak az ünnepeken lett volna módjukban a kiállítást kényelmesen végignézni.

Bizony jó volna nálunk már egyszer szakítani az ilyen, a közügynek szánt dolgokban a megszokott nagyúri tempóval!

A kiállítás maga ritka látványt nyújt a szemlélőnek, habár a plakátok túlnyomó része a legújabbban felkapott darabos, a finom átmeneteket nélkülöző, riktó színekben tartott modorban van előállítva s így azok élvezete — legalább nálunk — nagyon vegyes érzelmű fogadtatásban fog részesülni. Annál nagyobb figyelemben részesülnek azonban a tömegből kiváló, kivételeket képező természetes árnyékolást és kiszínezést felmutató hirdetmények.

A kiállításon kiadásra került katalógus a plakát-tárlatot inicziáló *Kammerer Ernőnek*, az országos képtár vezetésével megbízott kormánybiztosnak tollából származó kimerítő tájékoztatót tartalmaz, melynek kalauzolása mellett szemügyre vehetjük a föntjelzett új irány főképviselőinek alkotásait; ezek közt legnagyobb számmal vannak bemutatva: Jules Chèret, Eugène Grasset, Henri Lautrec, a morva származású Alphonse Mucha (ki különösen a Sarah Bernhardtot ábrázoló plakátjaival tünt fel) és mások.

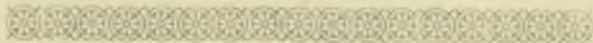
Az új irányban az egyes nemzetek — úgy látszik — egymást túl akarják licizálni, mert láttunk mindenfelől, amerikai, angol, francia, belga, német, osztrák részről, kevés valóban szépen sikerült munka mellett sok, excentricitásukban majdnem hajmeresztően izléstelen elmeszüleményeket.

Minden nemzeti elfogultság nélkül mondhatjuk, hogy a magyar eredetű fali hirdetmények kellemes nyugvópontot képeznek a tömérdék zűrzavarban. A hazai művészek közt ott találjuk Roskovics Ignácot, Vaszary Jánost, Benczur Gyulát, Tolnai Ákóst, Gerster Kálmánt, Karvaly Józsefet, Basch Árpádot, Karlovsky Bertalant, kiknek azonban csak kisebb része az említett új irány híve, mely irányról különben megjegyezhetjük, hogy a külföldi szaklapok jelentései szerint már Amerikában kezdenek szakítani e fonák divattal.

Érdemes a kiállítást felkeresni más, ottan közszemlére kített érdekesebbnél érdekesebb, művészies külsővel bíró tárgyak miatt, melyek közül itt csak a Walter Crane tervrajzai után készült papír-kárpitokat és a Kopenhágából származó díszkötéseket említjük föl.

Nagy vonzóerejét képezik továbbá a tárlatnak a m. kir. postaigazgatóság által az új postajegyek számára kiírt pályázatra beérkezett versenymunkák, melyek közt nagy számban találunk igen szép eszméket bemutató rajzokat, kiváló hazai művészekről.

Szóval, a kiállítás oly sok élvezetes látni és tanulni valót nyújt, hogy annak látogatását csak a legmelegebben ajánlhatjuk a szakembereknek.



## Egyleti életünk mult évi pénzbeli eredményei.

Nem kevesebb, mint nyolcz különböző körnek és egyesületnek évi jelentése fekszik előttünk. Ezek mind a fővárosban székelnek és nyomdásztagokból állanak. Nagyon érdekes e nyolcz egyesületnek működését közelebb szemügyre venni és esetleg bírálni, hogy mennyiben felelnek azok meg az alapszabályaikban körülírt feladatoknak. Erre nézve sok volna a megjegyezni

való, olyan sok, hogy az messze túlterjedne e folyóirat szűk keretén. Nem is az a czélunk jelen ismertetésünkkel, ellenkezőleg, miután erre a bírálatmondásra birunk más, hivatottabb szakközlönyvel, úgy azt annak engedjük át.

Mi csak a mult évi pénzügyi eredményeket akarjuk bemutatni, melyek szintén elég beszédes támpontokat nyújtanak szocialis törekvéseink megvilágítására.

Eltekintve az e folyóirathoz legközelebb álló *Könyvnyomdászok Szakkörétől*, melynek évi mérlegét mult márcziusi számunkban közöltük és így tagjainknak ügyis módjuk volt arra, hogy róla ítéletet mondjanak, első helyen a *Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egyesületének* évi zárószámadása kelti fel figyelmünket, már azért is, mert ez az intézmény a hazai munkásság első életerős alkotásának tekinthető.

Az évi jelentés szerint a vagyonálladék a négy pénztár közt következő volt:

	1896 végén	1897 végén
	forint	
betegpénztár . . . . .	23.696'23	28.973'38
rokkantpénztár . . . . .	89.293'73	87.034'79
munkanélküli pénztár . . . . .	7.284'04	3.265.97
önképző-pénztár . . . . .	16.254'67	17.356'36
összesen . . . . .	136.528'67	136.630'50

Látni való, hogy a mult évi szaporodás csekély 101 frt 83 krból áll, a mi eléggé aggasztó tünet. Két pénztár, a rokkantaké és a munkanélkülieké, deficittel küzködik.

Az önképző-osztály számadásánál megjegyezzük, hogy ez csak a központi önképző-osztályra vonatkozik, mert a vidéki önképző-osztályok teljesen függetlenül működnek; megjegyezzük továbbá még azt, hogy a központi önképző-osztály 17.356 frt 36 kr. vagyonából csak 8504 frt 76 kr. a készpénz, míg 3851 frt 60 kr. különböző részvényekben fekszik, 5000 frt pedig a könyvtár és butorok értékeül van fölvéve.

A 136.630 frt 50 kr. egyleti törzsvagyonba azonban nincs beleszámítva az 1896. évi takarékpénztári kamat 4339 frt 24 kr., az 1897. évi kamat 4514 frt 54 kr., továbbá a négy darab koronajáradék négy évi szelvénye 80 frt és az Ébredés által régebben ajándékozott külön özvegyi alap, 27 forint, valamint a Gutenberg-ünnepély-alap 59 frt 70 kr.

Ezeknek beszámításával az összes vagyon 145.650 frt 98 kr., a mihez ha hozzávesszük a teljesen külön működő pozsonyi egylet 21.328 frt 03 kr. vagyonát, a magyarországi nyomdászok 166.979 frt 01 krral rendelkeznek a jótékonyág terén.

A tagok száma 2939, szemben a mult évi 2850 taggal. E 2939 szám az egyes kerületek között a következőképp oszlik meg: Arad 44, Brassó 16, Debreczen 81, Kassa 112, Kolozsvár 82, Nagyvárad 37, Nagy-Szeben 48, Pécs 84, Szeged 77, Temesvár 144 és a központ 2184 taggal.

Ezekben közöltük volna az anyaegyesületünkre vonatkozó adatokat, melyekhez még azt a megjegyzést fűzzük, hogy kívánatos volna, ha a tagokat foglalkozásuk (szedő, nyomó, öntő) és foglalkoztatásuk városai szerint lehetne kimutatni, valamint az egyes nyomdahelyeken levő nem egyleti tagok számát is, szóval, ha az egyleti vezetőség a statisztika minél szélesebb alapon való művelésére is lehetőleg gondot fordítana.



A *Budapesti hírlapszedők körének* anyagi helyzete szépen gyarapodott a lefolyt évben, a mennyiben a segélyalap álladéka az 1896. évi 444 frt 50 krral szemben 1897. év végével 622 frt 01 krra, rokkantalapja pedig 1662 frt 47 krról 2037 frt 06 krra szaporodott. Ezenkívül bír a nevezett kör tíz darab hitelszövetkezeti részvényt 50 frt értékben és két darab Gutenberg-részvényt szintén 50 frt értékben. Segély gyanánt kiadtak 304 forintot. Mint az ujságszedők zilált helyzetét feltüntető tényt konstatálja a jelentés, hogy 156 tag közül 60 nappal, azaz nem ujságszedés mellett van foglalkoztatva, vagy pedig munkanélküli. A kör helyisége: Riedl Ágoston vendéglője, VI. Ó-utca 9. sz.

Hasonló pénzbeli haladást mutat a *Budapesti gépmesterek és nyomók körének* mérlege is. Itt a vagyon 1896 végével 1344 frt 99 krból állott, 1897 végével pedig 1594 frt 60 krból. Rokkanségélyben kiadott a múlt évben 264 frt, míg a munkanélküliek 271 frt 50 krajczárral segélyeztettek. Jelenleg három rokkant élvezi a kör segélyét. A fenti összegben felül még tíz darab Gutenberg-részvény (250 frt) képezi a kör tulajdonát. A bevételek közt fölemlítendő a Hamburger és Birkholz cég 50 frtnyi adománya. Taglétszám: 108. (Itt szintén jó volna, ha a kör kimutatná a fővárosban foglalkozó összes gépmesterek és nyomók számát, értjük a nem-körtagokét is.) Körhelyiség: Hecker-féle vendéglő, V. Arany János-utca 18. sz. a.

Sokkal kedvezőtlenebb eredménnyel zárult a *Budapesti betüöntők körének* múlt évi mérlege, a mennyiben az 1896. évi vagyoni álladék 540 frt 47 krt tett, mely összeg 1897 végével 447 frtra apadt le, tehát 93 frt 47 kr. deficizzel végződött. Ez a kör munkanélküliek és átutazók segélyezésére szorítkozik és 66 tagot számol. A körön kívül 8—10 öntő áll, kik többnyire inkollégiális cselekedetek miatt zártak ki a kör kötelékéből. Körhelyiség a Schumitzky-féle vendéglő (Nagymező- és Lovag-utca sarkán).

A *Magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők jótékonyági körének* működése sokkal ismertebb, semhogy arról bővebben megemlékezzünk. Pénztári álladéka volt 1897 végén 2618 frt 97 kr. Segélyképen 1123 frt 60 kr. lett utalványozva az 1896. évi 939 frttal szemben. Karácsonykor 35 árvát ruháztak fel a kör, míg 22-en 6—7—8 forintos pénzbeli segílyt kaptak.

Az anyagi érdekeink óvása céljára egy évvel ezelőtt megalakult *Magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők szakegyesülete* szintén adott ki évi jelentést. E szerint a mindkét nembeli tagok száma 1897 végével 568-ra rugott. Pénztári álladéka 2002 frt 80 krból áll; munkanélküliek segélyezésére 162 frt adatott ki.

Hátra van még a *Budapesti könyv- és nyomdászfőnökök egyesülete*. Ennek mérlege 1896. évre 3290 frt 13 kr. vagyonálladékat mutat fel, míg az 1897 végével 3467 frt 08 krból állott. Az egyes tételek közt találunk egy 100 frtos alapítványt is a leendő szakiskola javára. A rendes tagok száma ötten szaporodott a múlt esztendőben, míg négyen kiléptek, utóbbiak közt a Pallas is. Az egyesület hivatalos helyisége: V. ker., Arany János-utca 29. sz., I. em. a. létezik.

Ezzel beszámoltunk a könyvnyomdai szakban jelenben fennálló egyleti intézmények pénzbeli helyzetéről.

## CSARNOK.

### Amatőr-fotografiák.

— Humoreszk. —

Felolvasta szerző a Szakkör évi közgyűlése alkalmából tartott kedélyes estélyen.

Gyöngyösi Sándor barátom, a vigalmi bizottság elnöke, azt határozta, hogy a mai kedélyes estélyen nekem kell fölolvastást tartani. Először határozottan tiltakoztam ez ellen; de ezzel a *határozott* tiltakozással nem érhettem célzt. (Sanyi barátunk rendesen az értékére tudja szállítani a nős emberek *határozott* tiltakozását!) Másodszor *kértem*, hogy álljon el ettől a szándékától és keressen más baleket. Erre aztán Sanyi barátom kért engem, hogy álljak el én feltett szándékomtól, mert ő már annyira kimerült a sokféle estély, bál, batyubál, matiné rendezésében és annyira igénybe vette idejét az utóbbi napokban a karmester-keresés, hogy én — tekintettel az idő rövidségére és a magam fogyatékoságára — beálltam baleknek. (A fölolvastás végeztével azonban mindenki meg fog győződni arról, hogy tulajdonképpen nem én, hanem a közönség volt a balek, a mely türelmesen végighallgatta e dolgozatomat!)

Mielőtt azonban a fölolvastásba belekezdének, elmondom először azt, hogy készültem én el erre.

Először is szombaton este megettem egy fél font hideg disznópecsenyét, két kemény tojást, átfutottam három különféle elvű lapnak a vezércikkét és a baloldalra fekdtem. Most már biztos voltam a felől, hogy élénk és rossz álmom lesz, a melyből talán csak kibontakozik valamelyes téma.

Ha nem veszik tőlem rossz néven, hát rövidre foglalva beszámolok erről az álmomról és a kinek még maradt a boldogult lutri idejéből álmoskönyve, az kombinálhat is belőle.

A rossz álmom azzal kezdődött, hogy én sehogy se birtam kijavítani az íróasztalomon lévő korrekturákat és annyira röpködött a szemem, hogy később magam is emelkedtem és szépen lassan repültem a levegőben. A főművezető és a viczefaktor örömpesze nézték az emelkedésemet s azt hitték, hogy az ördög czipel magával a másvilágra.

— Na, ettől könnyen megszabadulunk! — szolt a viczefaktor.

— Bár csak az utolsó korrektort is így vinné már az ördög — kontrázott reá egy, már másfél órát korrigáló szedő!

— Na, ez se csinál több makulaturát! — sóhajtott elégyülten az igazgatóság egyik tagja!

— A pokolban is jobb dolgom lesz! — kiáltottam vissza nagy mérgesen, a sértett önértet hangján — ott legalább csak egy tűzben égek és nem kell folyton két tűz között szaladgálnom.

Éppen a Podmaniczky-utca fölött röpkülök, a mikor összetalálkozom egy régi kollégámmal, a ki most mint princípális, másokkal kerestetí meg a mindennapi kenyerét. (A húsról meg a borról nem is szólok!)

— Szervusz, Tichybusz! Hová repül azon a pegázuson? — kérdé tőlem a volt kolléga.

Pegázus? Körülnézek a légürben és akkor veszem észre a szárnyas lovat, a mely vadul száguldott velem a nagy mindenségben.

Olyan tizenhárompróbás fűzfapoéta, mint én, érti a módját, hogy kell megfékezni a pegázust és egy rán-tással leröpítettem a csodalovat.

És most ott álltam a régi kolléga mellett, a ki szörnyen kikelt a mai rend ellen; de azért korántse volt szocialista, csak éppen a szabadipart szerette volna kitörülni a magyar históriából.

Tekintettel régi barátságunkra, mindenben igazat adtam neki és még azt is elhittem a régi bajtársnak, hogy az emberek a nélkülözésben és koplalásban megszoktak hízni.

Alig teszek pár lépést, megint egy régi ismerőssel hoz össze a sors, a ki azonban sohasem volt kollégám, de azért ő is nyomdafőnök és szörnyen dicsőíti a szabadipart.

Álmomban rendszeren udvarias szoktam lenni és ennek az úrnak is igazat adtam, sőt azt is megjegyeztem, hogy a szabadipar már annyira terjed, mikép azt már a legtöbb fogházban, tehát nem éppen valami szabadon gyakorolják. A nekihevíült barát erre a szóra egy pillanatra meghökölt, rám nézett, én pedig ő rá néztem (de azért egymást nem ígértük meg) és néma készorítással vettünk egymástól búcsút.

A harmadik, a kivel a sors összehozott, egy egészen idegen úr volt, a kit életemben soha se láttam, de azért rögtön megismertem, hogy az nem lehet más, mint titkos rendőr.

Úgy is volt. A titkos idegen mellém sompolyog, nevémen szólít és magával czípel egyik kerületi kapitányságra.

Majd a guta ütött meg, mikor tudtomra adta, hogy a padlásra kell felmennünk.

Szervusz tődő! Birod-e addig szuszsza!

Hanem az ember álmában hamar gondol és gyorsan cselekszik! Úgy tettem én is! A lift helyett a pegázust vettem elő és azon repültem fel a padlásra, a hol már hivatalos tekintélylyel, mogorva arcczal várt reám a kapitány úr.

— Ön nyomdász? — kérdé tőlem olyan száraz hangon, hogy rögtön a Krizné söre jutott eszembe.

— Az, — feleltem reá nem éppen bátornak nevezhető hanghordozással.

— Akkor hát ért a fotografizáshoz?

A rendőrség előtt nem tanácsos nemet mondani, azért ilyenforma feleletet adtam:

— Nagybátyám volt az a bizonyos hajdú, a ki megpróbálkozott a harangöntéssel...

— Elég! — vágott közbe a kapitány. — Maga nyomdász, hát próbálkozzék meg a fotografizással. Andris, vezesse ezt az embert az atelírbe és végezzenek gyorsan.

Bocsánatot kérek, de ez még álomnak is sok volt. A szomszédos teremben előttem állt a Szakkör egész tisztviselő-kara és választmányja, a kik nem éppen barátságos arcczal fogadtak engem — a rendőrség fotografusát.

Mint tisztességtudó ember és mint a választmány egyik tagja, kezét akarok fogni az elnökkel, a ki mint

egy bélpoklostól, úgy húzódik el tőlem. De ez még nem volt elég. A rend őrei nem akarták azt, hogy csorba essék a hivatalos tekintélyen, azért az én kísérőm meg az én kezemet kapta vissza, mintegy dokumentálva azt, hogy éppen nekem nem illik a delikvenssekkel kezét fogni.

És most egy kis türelmet kérek!

— Tessék egy kissé barátságosabb arcot vágni! Ne tessék nevetni, mert nem jól sikerül a fotografia!... Egy... kettő... három... Kész az első kép.

Tanay Józsefet, a Szakkör elnökét mutatja, a kiről a rendőrség törzskönyvébe a következő adatokat vezet be:

Azok közé tartozik, a kikről Tábori Róbert az előbb írt könyvet *A negyvenéves férfi* cím alatt. Különben a sört csak hidegen, de a bort melegen is megiszja. Az üzletben szigorú főlebbvaló, de a társaságban mindig előzékeny barát. Sohase rontaná meg a kompániát, ha nem gondolna a holnapra: kötelességeire. Legjobban örül a februárnak, mert ebben a hónapban a legkevesebb atyafia látogatja meg. És legjobban szereti a téli hónapokat, mert akkor leghosszabbak az éjszakák. Nyomdászságának már rég megülte huszonöt-éves jubileumát, kár, hogy a tószjtjairól nem vezetett törzskönyvet, mert az ezrediket talán már ebből is meg lehetne ünnepelni.

— Mit hozhat fel enyhítő körülményül? — kérdezte a napos tisztviselő.

— Védelmül? — gondolkozik egy kicsit a kérdezett. — Azt, hogy éveken át voltam az Ébredés daloskórnek az elnöke...

— Elég! Irja be ezt mentségül! — szólt oda az irnokának a kapitány.

Most újra megigazítom a gépet.

— Egy kissé barátságosabb arcot! Talán jó lenne a czvikkert letenni! — kiáltottam oda a másodiknak.

— Egy... kettő... három! Készen van a második kép is.

Schwind Béla, a Szakkör alelnöke, egy jól megtermett nyárspolgár, a ki temesvári létére is kitünő magyar, de azért németül is éppen olyan hosszú és szellemes tósztokat tud mondani, mint magyarul.



A budai kurtakoreszmák »stammgastja« és az ottan járó »wie gewöhnlich« nevű czukrosmandula-árús legrégebb kundschaftja; azonkívül pedig passzionátus távgyalogló és régipénzgyűjtő.



— Hát mostani pénzeket gyűjt-e és mi célra? — kérdezte a kapitány.

— Azt... azt, kérem — szolt akadozva — nem éppen, csupán csak néha, a családi békeség kedvéért tesztek félre néhány fillért!

— És mit hozhat fel erre nézve mentségül?

— Azt, kérem szépen, hogy az anyósommal lakom egy fedél alatt...

— Ez nem mentség, — vágott közbe a kapitány szánakozó tekintettel. — Fotografus, most jön a harmadik.

— Kérem, kapitány úr, — vágtam közbe — ez az úr már le van fotografírozva; decemberben hozta az arczképét a berlini *Buch- und Steindruckerei*!



— Jó, hát akkor mellékeljük azt a fotografiát; de az adatokat még se használhatjuk onnan. Irnok úr, jegyezze:

*Firtinger Károly*, a Szakkör tiszteleti tagja és idősközi elnöke, jelenleg Újpesten, tehát külföldön lakó honpolgár. Tizenhét esztendeje szolid, nős ember, a ki évenként csak egyszer, a Szakkör bálja alkalmából csinál magának farsangot, egész esztendőn át pedig

az antikváriusok poros fiókjai között búvárokkodik. Ő Újpestet tartja a világ legegészségesebb és legbormentesebb helyének; de azért úgy titokban szívesen visszajönne lakni Magyarországra.

— Van valami megjegyezni valója? — kérdi a kapitány.

— Igenis, kérem alássan! — és elővesz egy nagy csomó paksamétát s kikeresi a már előre megcsinált jegyzeteket, hogy abból tegye meg észrevételeit.

— Kérem, öreg úr, — szolt a kapitány — azok nem tartoznak ide, mi nem foglalkozunk történetírással.

Most jön a legveszedelmesebb alak, a Kör pénztárosa. Ide koncentrált a rendőrség az összes erejét.

— Ferkó, — szólok neki — csinálj legalább most az egyszer barátságos arczot, hisz ingyen megy az egész, nem kerül a Körnek egy krajczárjába se!

— Kikérek itt mindenféle barátságos megjegyzéseket. Itt nem választmányi ülésen vagyunk! — szolt a kapitány.

— No hát akkor egy... kettő... három... készen van a *Rencsisovszky Ferencz* arczképe is.

— Irnok úr, — kezdte a kapitány — ide figyeljen és írja a következőket:

*Rencsisovszky Ferencz*, a Szakkör pénztárosa, lakik VIII. kerület, Kerepesi-út 63. sz., IV. emelet 35. ajtó (a liftet csak a lakók használhatják)...

— Kérem, — vág közbe Rencsi — mások is használhatják, ha...



— Ez nem tartozik ide! Irja csak tovább:

— Az Athenaeum revizora...

— És szavazóképes választó polgár! — vág ismét közbe a kassza...

— Ez se tartozik ide. Kérem, most nincs képviselőválasztás, a választóknak ilyenkor nincs semmi értékük.

— Úgy tessék ezt is jegyzőkönyvbe venni? — szolt megint Rencsi.

De a kapitány tekintélyt parancsoló nézése őtet is elnémította és szó nélkül végighallgatta a bediktált adatokat.

Ezeket azonban nem mondom el itt mind, mert az nagyon egyhangúvá tenné az egész dolgot, csupán csak a következő párbeszédet idézem:

— Ön — kezdé a kapitány — azzal van gyanusítva, hogy feltűnő sok levelet küldözget Oroszára. Nincs-e valami összeköttetésben az ottani felforgatókkal? Ha igaz ez, mit tud felhozni mentségeül?

A pénztárosunk erre alább hagyott a hanghordozásával és szerényen bár, de eléggé lesütött szemekkel, a következőket suttogta:

— Mentségemül csak azt hozhatom fel, hogy azokat a leveleket én egy orosházi lap szerkesztőségének írogattam, a mely többször közöl tőlem tárczákat.

— És kap ezért néha honoráriumot s mi célra fordítja azokat?

— Honoráriumom minden évben husvétkor egy sonka, egy szál füstölt kolbász, két koppasztott liba és egy oldal szalonna, melyekért a postán rendesen megveszik a fogyasztási adót. Tessék ezeket is a jegyzőkönyvbe venni.

— Elég!... Most jöjjön a soron levő.

Az *Ember tragédiájában* Mefisztó se tudott olyan gúnyosan mosolyogni, mint a milyen gúnyosan mosolygott reám *Gyöngyösi Sándor*, a vigalmi bizottság és más egyéb egylet és kör fő-, dísz-, al- és tudja az ég miféle elnöke.

Rögtön megigazitottam a fotografírozó-masínát, mert még ilyen barátságos arczot egyik se vágott.

— Egy... kettő... három... és kész volt az ő fényképe is.

Most következtek az adatok.

*Gyöngyösi Sándor*, miskolci születésű, díszdalárdista, örökös mulatságrendező főspekuláns; sok fő- és al-művezetőnek sógora, komája és »per tu« barátja, több fővárosi kántor és karmester puszipajtása, az összes tánczteremtulajdonosok és táncztermek ismerője, Budapest és környékének legalaposabb tanulmányozója, az összes fővárosi műkedvelők védője s mecenása, a kinek azonban a huszonöt éves jubileumáról mindenki megfeledkezett (de mégis megérdemli a huszonötöt) és azért mégis szerencsésen kilábolt két év előtti nagy betegségéből. A kit — saját bevallása szerint — fiatal korában annyi helyen felírtak a kéménybe, hogy alig kapott



feleséget; de azért még se maradt agglegény s ha esetleg ma még az volna, most is talán magának feleségnek valót...

— Van még valami? — kérdé a kapitányt a jegyző-könyvet vezető írnok.

— Nincs... Mit hozhat fel mentésére? — kérdé az előállítottól.

— Azt, hogy sok ideig voltam alelnöke, majd később elnöke az Ébredés-dalkörnek.

A kapitány dühösen az asztalra csapott és szinte kiabálva szólt reá:

— Ah! Másodszor már nem fogadom el ezt a mentéséget! Jegyző úr, írja be ezt itten súlyosító körülménynek.

Most tulajdonképen nekem kellett volna a fotografirozó-gép elébe állani; de minthogy akadályoztatás esetén titkárt a másodtitkár helyettesíti, *Radnai Mihály* kollégámra került a sor.



Ő is le volt fotografirozva egy-kettő és ötöt is beírták a fekete könyvbe, még pedig ekképen:

*Radnai Mihály*, másodtitkár, passzionátus bicziklista, a ki még a Magyar Nyomdászatot is zsoké-sapkában tördeli, de azért a választmányi ülésekre mindig czivilruhában és biczikli nélkül megy el. Lumpolni fekete kávé és korhelyeves mellett szokott és rögtön fejfájást kap, ha egy liter

bort lát maga előtt. Különbön még nőtlen ember (de nem agglegény) és fegyvernélküli népfölkelő...

Mikor idáig értek a jegyzőkönyvvel, egy detektiv jött be nagy lélekszakadva és a következő jelentést tette:

— Alássan jelentem, *Tichy Ákos*, a Kör titkárát sehol se találtam meg. Voltam a lakásán, az üzletben, voltam Krizsné vendéglőjében, szóval mindenütt, de nem találtam reá...

Én ott szepegtem a fotografirozó-gép háta mögött s vártam a fejleményeket.

Egyszerre az egész választmány, mintha csak össbeszélt volna, felém mutat és elárulják, hogy a fényképező úr a keresett személy.

— Igaz ez? — kérdé a kapitány.

— Igaz, — feleltem megadással, mert a törvény előtt nincs jobb a beismerésnél.

— Hát akkor miért nem mondta? — rivalt reám először a kapitány, azután az írnoke, majd a detektiv és végre Andris bácsi.

— Hát ha nem kérdeztek! — feleltem reá enyhítő körülményképen.

Persze, azután most se kérdeztek, hanem megfogtak engem is szépen és odaállítottak a gép elé. Mondanom se kell, hogy én csináltam a legbarátságatlanabb arcot és úgy megijedtem a lefotografirózástól, hogy el kezdtem hadonázni. És püff... egyszerre csak eltűnt előlem az egész választmány, el a fotografirozó-gép, a főkapitányság és én nagy álmosan dörzsölgettem a szemem,

még a kezemet, mert azt vágtam oda az ágy deszkájához. Felébredtem.

\*\*\*

Eddig tartott az álom, pedig még egy egész sereg állt ottan fotografirózatlanul. Ott volt még *Plachy Lajos*, a buzgó ellenőr, ott a két leltáros: *Pamuk Ferencz* és *Román Antal*; azután a választmány: *Grócz Ernő*, a Káté szerzője, *Major István*, *Szikora János*, *Pavlovszky J. Alajos*, *Spitz Adolf*, *Bujnovszky Rezső*, *Benkő László*.

Ezek most mind megmenekültek a lefotografirózástól és megmenekültem én is, a ki pedig már úgy bántam álomban azzal az ördögös masinával, mintha legalább is én lettem volna *Fischer*, a rendőrség fotografusa.

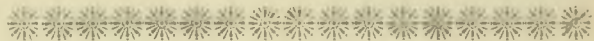
De legyenek egy kis türelemmel: a mi késik, nem mulik! Addig festem az ördögöt a falra, mi egyszer csakugyan engem is megidéznek a kapitányság elé és szépen lefotografirózzák a becses ábrázomat.

Nem bánom, fotografirozzanak le, ügyis szükségem lehet még reá, hiszen én még nem tartottam semmiféle jubileumot!...

És most repülj tovább, hűséges pegázusom, nekünk már itten nincs semmi keresni valónk, hadd szálljon ide a

•Cserebogár, sárga cserebogár...•\* *Tichy Ákos*.

\* Ez volt a címe a műsor következő zongora-számának. Szerk.



## VEGYESEK.

**Alakuló választmányi ülés.** A Szakkör új választmánya április 7-én tartotta alakuló-ülését, mely alkalommal a választmány a következő módon alakult bizottságokká: *Szakkbizottság*: Schwind Béla, Pavlovszky Alajos, Spitz Adolf, Gang Károly, Káhn Sándor, Spiegel Lipót, Stalla Márton, Bauer Lajos. *Irodalmi bizottság*: Tanay József, Firtinger Károly, László Dezső, Major István, Radnai Mihály, Rencsisovszky Ferencz, Tichy Ákos. *Vigalmi bizottság*: Gyöngyösi Sándor, Harsányi János, Ligeti Jenő, Baán Imre, Bujnovszky Rezső, Sándor József, Varga Dezső, Marton József. *Gazdasági bizottság*: Rencsisovszky Ferencz, Dapsy Károly, Bauer Lajos.

**Hornyánszky Viktor** nyomdáját már hosszabb idő óta megszoktuk olyan műhelynek tekinteni, a honnan a fokozottabb, finomabb izlésnek is megfelelő munkák kerülnek ki, s a hol a gyors fejlődéshez megkívántató áldozatkészség párosul az előrehaladásra irányított ambícióval. Mindazáltal meglepett bennünket a legújabbban onnan kikerült pompás füzet, mely könyvnyomdai gyorsaságon előállított különféle illusztrációkat mutat be oly művészi tökéletességgel, a mely a világ bármely nyomdai műintézetének hasonló zsánerű produkcióival kiállja a versenyt s Hornyánszky Viktor nyomdáját a finom nyomdai munkák terén elsőrangú nyomdává avatta. A füzet címoldala már magában véve is mintaszerű munka; áll pedig egy dombornyomású, három színben tartott vízi rózsából, mely hófehér alapon, széles sötét chamois-szélzetben a címnap közepét alkotja; ezen futnak keresztül a vörösbarba színben tartott czímsorok korrekelt elhelyezésben. A füzetben bemutatott autotipjiák, fototipjiák, rézmaratások, fémsetetek, tussolt rajz, tollrajz, krétarajz, fénykép és festmény után előállítva, gyönyörű mintái a könyvnyomdai úton előállítható illusztrálásnak a valóban a legnagyobb dicsőségére válik a nyomda főgépmeisterének *Schultz Jánosnak*, de egyuttal becsületére a *nyomdatulajdonosnak* és *művezetőnek* is, a kik alkatot és módot nyújtottak e pompás, a Hornyánszky-nyomda eddig is szép renomméját nagyban emelő füzet megteremtéséhez. Örömmel jelentjük különben olvasóinknak, hogy a művezetőség ígérteét bírjuk, miszerint az érintett illusztrációk közül valamely közelebbi számunkban mutatványnyal is fogunk szolgálgathatni.

**A sokzorosító-ipar a honfoglalás ezredik évében.** Ez a címe ama kis, egy ívre terjedő füzetnek, mely *Az ezredéves kiállítás eredménye* című főjelentés VII. kötetének különlenyomataként, *dr. Falk Zsigmond* tollából a napokban jelent meg. A füzetecske

dióhéjba szorítva, tárgyalja a nyomdászatnak Magyarországon való meghonosítását, annak hullámzatos fejlődését, a napjainkig elért eredményeket, rátervén azután az ugyancsak a sokszorosító-ipar körébe vágó vagy ezzel rokon egyéb szakmákra, mint a papírgyártás, könyvnyomás, fénynyomás, horganyedzés, fényképészet, könyvkötés stb. stb. A szerző — tekintve a rendelkezésére állott szűk keretét — szakavatott tollal oldotta meg föladatát és a hol kellett, statisztikai adatokkal is bizonyítja az általa mintegy kritikailag leírt dolgokat. A füzethez csatolva van Firtinger szaktársunknak magyar nyomdászat-történelmi térképe is, mely mindenestre szintén hozzájárul a munka érdekességéhez. Ez alkalommal megemlítjük egyuttal, hogy a Matlekovits Sándor és Szerényi József által szerkesztett hatalmas kiállítási föjelentés, a melyben a most tárgyalt munka is megjelent, befejezéséhez közeledik, a mennyiben a még hátralévő két kötet közül az egyik e hóban, a másik május első felében szintén elkészül. Ezen körülbelül 450 ívre terjedő nagylexikon-alakú munkát, tömördek illusztrációival, színes térképekkel és grafikonokkal, a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság 1897 június havában kezdte meg, s így egy év sem kellett teljes elkészítéséhez.

**Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat** f. é. márczius hó 21-én délelőtt tartotta Cséry Lajos igazgatósági elnök elnöklése alatt harminczadik rendes közgyűlését. Az igazgatóság jelentése szerint, hogy jöllehet a mult évi kedvezőtlen gazdasági viszonyokat a nyomdai s irodalmi vállalatok megérzik, a társaság egészben mégis eléggé kedvező eredményt ért el. Bár az új üzleti telepbe való közelebbi átköltözés miatt egyelőre újabb fölszerelésektől tartózkodni kellett, az öregbedő szűkséglet miatt mégis a vállalatnak betűkészletét lényegesen, és sajtóit is egyegy szaporítani kellett. Jórészt oka ennek a könyvkiadó-vállalat gyarapodása, a mely az 1896. évről ismét emelkedő hasznót mutat. A társasági tőkének a mult évi közgyűlésen elhatározott szaporítása programmszerűleg keresztülvitetett. Az új részvények kibocsátásánál elért tiszta felpénzből a tartalékalapnak 120.000 forintig való szabályszerű teljes dotációja után, 100.000 forintra egészítették ki a külön tartalékalapot, azonfölül 320.953 frt 28 krnyi építési s értékesítéskoránál alapot teremtettek. A mult év üzleti tiszta nyeresége 93.714 frt 30 kr. Levonva ebből a jutalékokat összesen 14.057 frt 10 kr, marad a részvényesek közt való kiosztásra 79.657 frt 20 kr., ehhez hozzáadva a mult évi nyereség-átvizitot 1530 frt 11 kr, összesen 81.187 frt 31 kr. Ebből a 4000 részvény mindegyikére 20 frt (20%) jut, a fenmaradó 1187 frt 31 kr. pedig a jövő év számlájára vitetik át.

**A Gutenberg könyvnyomdai vállalat** a napokban adta ki évi jelentését, mely a nyomda örvendetes gyarapodásáról nyújt felvilágosítást. A nyereség- és veszteség-számla kimutatása szerint 89 frt 04 kr. mint mult évi áthozat és 324 frt 19 kr. mint az 1897/98. üzletévi felesleg, összesen tehát 413 frt 23 kr. áll a közgyűlés rendelkezésére. Az alapszabályok 15. §-a szerint 15% (324 frt 19 kr. után) tehát 48 frt 62 kr. a tartalék-alapot illeti, 10%, azaz 32 frt 42 kr. az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok tiszteletdíja, mely összegről az igazgatóság és felügyelő-bizottság a tartalék-alap javára lemond; a fenmaradó 332 frt 10 kr. új számlára vitetett át. Az 1897/98. üzletév végén 468 részjegy volt jegyezve, melyből 438 darab teljesen be van fizetve. A részjegyesek háttraléka 419 frt 50 kr. A lefolyt üzletévben 22 darab új részjegyet jegyeztek. Törölve lett 11 részjegy; visszafizetve 8 részjegy. A részjegyesek állománya tehát csak 3 részjeggyel, és így a részjegytöke csak 75 forintra emelkedett. Ezzel szemben a lefolyt üzletévben több mint 5000 frtnyi újabb beruházás eszközöltetett. E beruházásnak köszönhető, hogy az 1897/98. üzletévi forgalom 31.458 frtra emelkedett; a mi az előző évhez képest 4633 frt javulást jelent. E megszapordott forgalommal szemben megfelelő gyarapodás mutatkozik az üzlet év eredményében is.

**A Szakkör kedélyes estélye**, melyet márczius 20-án este a Sas-kör díszes helyiségeiben rendezett, reményen felül jól sikerült. Azt mondhatjuk, hogy a Szakkör régi, oszlopos tagjai családostul együtt majd mindnyájan ott voltak és olyan jól érezték magukat, hogy a másor bevezetése után még táncra is kerekedtek. A Szakkör új választmánya — mint halljuk — el is határozta, hogy az őszi idő beálltával lehetőleg minden második hónapban rendez kedélyes estélyt.

**Gelléri Mihály jubileuma**. Lapunk februári számában nyilvánosságra hoztuk azt, hogy Gelléri Mihály barátunk is megérte már azt az időt, mikor a magunkfajta ember — a ki szabad idejében a közügyekkel is foglalkozik — megérdemli azt, hogy a fotografáját minden hívalkodás nélkül kinyomassák. Gelléri Mihály barátunknak olyan jól esett ez a megemlékezés, hogy a czikk írójának ezt egy dörgegelmes »háringgal« köszönte meg. És mikor márczius 24-én

este régi barátai és jóismerősei ez alkalomból meghívták őt a *Metro-polba* egy kis barátságos tőzstos jubileumi lakomára, akkor meg a rendezőséget akarta nyakonütni. Mi azonban konstatáljuk, hogy ez az estély mégis szépen sikerült s a jelen voltak fiatalabb része azzal vett búcsút a jubilánstól, hogy: vizontlátásra — huszonöt esztendő múlva!

**Ügyvédek könyvnyomda-szövetkezte** czímen könyvnyomdai vállalat keletkezett a budapesti ügyvédek klubjában, mely az ügyvédek nyomtatványszűkségletének előállítását és jogi művek nyomtatását és kiadását tűzte ki czéljául. A társaság elnöke *dr. Horváth János*, alelnöke *dr. Stern Sámuel* lett.

**Malatin Antal** kalocsai nyomdatulajdonos *Werner Ferencz* ottani nyomdafőnöknek adta el üzletét, ki azt saját üzletével egyesítette, Malatin pedig nyugalmába vonult. Ezzel letűnt a negyven éven át fennállott Malatin-czég. Álljon itt ez alkalomból néhány életrajzi adat a czég alapítójáról. Malatin Antal 1820-ban született Oödöllön és miután iskoláit a fővárosi piaristáknál elvégezte, 1833-ban Landerer Lajos iskolájába ment szedőtanoncznak és mint ilyen majd itt, majd Landerer pozsonyi üzletében foglalatokodott. 1838-ban felszabadulván, a vándorbothoz nyult és bejárta Németországot, Elsászt, Svájcot és Ausztriát, mígnem 1841-ben újra visszakerült Budapestre és itten csakhamar megint kapott munkát a Landerernél megindult Pesti Hírlapnál; később pedig az Életképeket szedte. Az emlékezetes 48-ki események alatt Malatin részt vett a Talpra magyar és a tizenkét pont kiszedésében, később a banknyomdában nyert alkalmazást és ez intézet sorsának hű osztályosa volt egész Világosig. Az ötvenes éveken megint a Landerer-nyomdában munkálkodott s itten a Nagy Tükör, valamint a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok czímű lapokat rendezte be. Végre 1857-ben Holmayer Ferencz társaságában nyomdát állított fel Kalocsán, melytől most vált meg, agg kora következtében. Kívánjuk, hogy becsülettel kiérdemelt nyugalmát egészségesen és jólétben élvezze még jó sokáig!

**Sopronban** nemrég a nyomdafőnökök és segítők közt közösen megállapított árszabály jött létre, mely a napi munkaidőt kilencez órára szabja, a heti kereset minimumát 11 frttal, napilapoknál 12 frttal, felszabadultaknak az első esztendőben 8 frttal állapítja meg, míg a különőrákat 2 és fél krajczárral fizetik minden kereseti forint után. A tanonczok számarányát következőkép állapították meg: 2 szedő mellett tartható 1 tanoncz, 3—6 segéd mellett 2, 7—12 mellett 3, 13—18 mellett 5, 19—24 mellett 6 és 25—30 segéd mellett 7 tanoncz.

**Egy bosnyák szedő**. A nyomda a kultúrának elválaszthatlan kísérője. Műveletlen országban gondódik; a hova pedig a műveltség bevonul, ott fölvirágozik. Érdekes példa erre a bosnyák-hercegovinai nyomda (Szerajevóban) története, a mire egy bosnyák szedő halála emlékeztet. A szegény Petrovics Jovo 45 évet élt, s ebből 31 évet dolgozott ebben a nyomdában, a melynek sorsa összeforrott az ő életével. Magyar ember, Sopron Ignác alapította az első bosnyák nyomdát Szerajevóban 32 évvel ezelőtt, s a kis Jovo egy évvel később már ott kezdte tanulni, miképen kell egymás mellé rakni az apró ólomfigurákat, hogy ujság vagy könyv legyen belőlük. A török kormány minden szépet és jót ígért Sopronnak, a mikor szedővel, betűszekrényekkel és gépeivel bevonult a bosnyák fővárosba; de hát tudjuk, hogy mit ér ez az ígélet. Szokás szerint a török ebben az esetben sem váltotta be szavát, az üzlet rosszul ment, mert a régi Bosnyákországban kedveltebb foglalkozás volt a hajduság, mintsem az olvasás, és Sopron kénytelen volt néhány hónap múlva eladni a nyomdáját. A török kormány vette meg, s azóta vilajet- (tartományi) nyomda néven ismerték; igazgatói gyorsan változtak, s a megszállás idején valami Abdul Kader nevű török szedő vezette a teljesen elzülött intézetet. Petrovics ezalatt mindennap ott állott a betűszekrény előtt, és különös örömmel látta, hogy az új korszak az ő nyomdáját is új életre keltette. A hol azelőtt két-három szedő dolgozott, pezsgő munkásság kapott lábra. Egészen minden berendezéssel ellátott díszes épületbe költözött az intézet, a melynek európai színvonaláról fényes tanúságot tesznek az onnan kikerült ortodox egyházi könyvek, valamint a pompás kiállítás *Nada* czímű bosnyák képes folyóirat. Petrovics Jovo a virágzás korában igen hasznos és megbecsült tagja lett az országos nyomdának, mert főképen cyrill-szedés terén jeles szolgálataival kiérdemelte az elismerést, a mit főnökei nem is tagadtak meg tőle. Így töltött Jovo 31 évet ugyanazon az intézetben, míg a tuberkulozis kórágnya nem döntötte, s végül el nem ragadta becsületes tevékenységének színhelyéről. Az országos nyomda gyönyörű koszorit tett koporsójára és temetésén megjelentek az összes hivatalnokok és szedők, élükön az igazgatóval.

**Bajorországban** jelenleg 894 hirlap és folyóirat lát napvilágot mely számból München fővárosra 198 esik.

**Bécsben** az idén ott rendezendő jubiláris kiállításon a három egymással konkuráló szedőgép: a *Typograph*, a *Linotype* és a *Monoline* működésben lesz látható.

**Fontos újítás a gépnymásban.** Nemrégben mutatta be a *Koenig és Bauer* cég Würzburg melletti gépgyárában új szerkezetű *Perfecting* nevű gyorsajtóját, mely azzal az újítással van ellátva, hogy úgy vékony nyomópapírost, mint postanyomtatványokra szolgáló vastag papírnemeket egyforma biztonsággal képes külön berakókészülék nélkül nyomni, óránként 1500 kettősnymosás példányban. A meghívott szakközönség általános elismerésben részesítette az új gyorsajtókat, a melyből ott a helyszínén azonnal három darabot el is adtak.

**Lipcsében** jelenleg a nyomdák teljes erővel dolgoznak. Daczára e kedvező helyzetnek, még mindig van Lipcsében körülbelül hetven szaktárs munka nélkül. A betűöntők mind valamennyien dolgoznak, noha az üzleti szezon már átlépte tetőpontját, mindazáltal a betűöntődék még kielégítően vannak ellátva megrendelésekkel. Sajnos, a budapesti viszonyokról nem mondhatunk hasonló jókat, nálunk ellenkezőleg nap-nap után rosszabbodik a helyzet.

**Megjelent** a német nyomdászegylet *nemzetközi grafikai mintacserejének* VIII. évfolyama, mely 210 műlapot tartalmaz. Ezek közül csak Németországra 129 mintalap, Ausztriára 23, Magyarországra 10, Svájcra 11, Németalföldre 10, Oroszországra 8, Olaszországra 6, Norvégia-ra 5, Spanyolország-ra 3, Dániára 2, Amerikára 2, Svédországra 1.

**Zola legújabb könyve.** Pár héttel ezelőtt jelent meg könyv-alakban *Zola Emilnek Páris* című regénye. Hogy a nagy regényíró pöre milyen befolyással volt a könyv kelendőségére, az kitűnik az alábbiakból. Azok a párisi lapok, a melyek legjobban pártolták annak idején a hadsereget, már néhány nappal a könyv megjelenése után azt hangoztatták, hogy Zola hazafiátlan magatartása rendkívül árt könyv kelendőségének. És ezt írták nap-nap után. Ez alatt az idő alatt pedig nagy oszlopokba rakva állott a könyvadások kirakataiban Zola könyve s a második napon már 37.000 példány kelt el belőle s ez a szám egy nappal később már felszökött 63.000-re. Zola kiadójának kirakataiban nagybetűs fölírás hirdette ezt a kelendőséget. Eleintén azt hitték, hogy ez csak komédia, de Fasquelle, Zola kiadója kijelentette, hogy még meg sem jelent a könyv, már is 63.000 példányt rendeltek meg belőle s tíz megrendelő utasította vissza a könyvet »hazafias fölháborodásában«. De ennek a tíz példányban is akadt gazdája, mert pár nappal azután már a hatvannyolczadik ezeret árulták Zola könyvéből, a mely ma már elérte a százezer példányt is. És ezt a feltűnő és gyors kelendőséget éppen pörének köszönheti Zola, mivel eddig még egyetlenegy könyvét sem kapkodták így. *Róma* című regénye, a mely két évvel ezelőtt jelent meg, csak most érte el a százezer példányt. Az *Assommoir* 139 ezer, a *Nana* 182 ezer, *A föld* 123 ezer, a *La Debacle* 196 ezer és a *Lourdes* 143 ezer példányban kelt el eddig. A Zola-ellenes lapok rá akarják fogni, hogy csak a külföldön veszik Zola legújabb könyvét. Franciaországban alig akad olvasója. Fasquelle, a kiadó azonban pontosan ki tudja mutatni, hogy a százezerből csak 15.000 ment ki külföldre. A pör egyébiránt nemcsak Zola könyvét tette kapóssá, hanem az arcképet is, a melyből többet eladták a pör előtt, alatt és után, mint annak idején a híres Cleo de Merode vagy Sarah Bernhardt arcképeiből, sőt még Hugo Viktor és Carnot arcképeiből sem kelt e Jannyi haláluk után, mint Zola arcképeiből most. Az arcképekből azonban sok ment ki külföldre is. Berlinbe 10.000, Oroszországba 5000, Angolországba, Olaszországba és Belgiumba 3000—4000. Ennek azonban az lett az eredménye, hogy a pör idején Zola arcképeit alig lehetett Párisban megkapni.

**Londonban** egy fényesen kiállított ballet, a melynek címe *A sajtó*, rendkívül nagy sikert aratott. Az Empire-színházban adták elő. A ballet bemutatja Gutenberg művészetét fejlődésének minden stádiumában. A végén a ballerínák London valamennyi nagyobb újságját ábrázolják. Gemsc Adelínát, az első táncosnőt, mint *Sajtószabadságot* nagyban ünnepezték.

**A szentpétervári államnyomda** több tekintetben megérdemli figyelmünket. Így például 3500 személyt foglalkoztat ez intézet, melyben továbbá az az említésre méltó rendszer van szokásban, hogy az alkalmazottak bizonyos határig az elért tiszta üzleti nyereségben is osztozkodnak. Ugyanis az évi nyereséget két részre osztják, melyből az egyik az államot illeti, míg a másikat az alkalmazottak közt osztják fel arányosan. Egy másik különlegessége az intézetnek, hogy a díjazás a végzett munka jövedelmezősége szerint van szabályozva. A kereseti összegek évenként átlag másfél millió forintra rugnak.

## Köszönet.

Negyedszázados nyomdászpályám alkalmából úgy a fővárosból, mint a vidékről annyi szaktársam halmozott el szinte jókívánatokkal, hogy képtelen vagyok külön-külön megköszönni a sok jókívánatot.

Fogadják tehát ez úton köszönetemet úgy a levélben gratulálók, mint a banketten megjelent igen tisztelt barátaim, valamint a rendezők, a közreműködők is együttesen. Arra kérem őket, tartsanak meg további szives jóbarátságukban.

Budapest, 1898. évi márczius hó 25-én.

Gelléri Mihály.

## Pályázati hirdetés.

A *Grafikai Szemle* szerkesztősége — a Szakkör választmányának megbízásából — pályázatot hirdet egy olyan *szakcikkre*, a mely a *táblázatos (tabelláris) szedés* minden válfaját tárgyalja.

A pályázat föltételei:

1. A cikk terjedelme ne legyen nagyobb, mint a mennyit a Grafikai Szemlének nyolcz-tíz nyomtatott oldala kitesz.
2. A könnyed és érthető modorban írt és példákkal demonstrált cikk pályadlja 50 korona.
3. A cikk megbírálását a Szakkör irodalmi és szakbizottsága végzi, a mely csakis irodalmi színvonalon álló és helyes technikai fejtegetéssel tárgyalt cikknek ítélheti oda a díjat.
4. Döntés esetén a némileg gyöngébb irodalmi színvonalon álló, de a nagyobb technikai tudással bíró cikké az elsőbbség, a mely esetben azonban az irodalmi bizottság, vagy esetleg a szerkesztőség azon simításokat végezhet.
5. Az idegen kézzel írott és jelíges levéllel ellátott pályamunkák beküldésének végső határnapja szeptember 30-ika. (A 30-diki postadátummal ellátott levelek is érvényesek.)
6. A díjat nem nyert pályamunkákat a szerkesztőség egy hónapig megőrzi, a mely határidő letelte után úgy azokat, mint a jelíges leveleket is a választmány előtt megsemmisíti.
7. Egyéb dolgokban vagy felmerülhető vitás kérdésekben az együttes bíráló-bizottság szavazatbőbséggel saját belátása szerint dönthet.
8. A pályamunkákat a fentebb jelzett határnapig a Grafikai Szemle szerkesztőségébe (V., Hold-u. 7. sz.) kell küldeni.

Budapest, 1898. márczius hó.

A *Grafikai Szemle* szerkesztősége.

## Pályázati hirdetmény.

A Könyvnyomdászok Szakkörének szakbizottsága a választmány határozata értelmében két hirdetés szedésére a következő pályázatot írja ki:

Szedessék egy- vagy kétszínnyomásra előkészítve 28 × 17 cicero nagyságban fekvő vagy álló alakban a Magyar Nyomdászok Évkönyve 1899. évi folyama számára két hirdetés; e hirdetésekhez szövegűl csakis a Magyar Nyomdászok Évkönyve 1898. évi folyamában megjelent *Első Magyar Betűöntőle r. l.* és a *Wörner J. és Társa gépgyár* hirdetéseinek szövege vehető.

Mivel itt tulajdonképen két pályázatról van szó, úgy a *Betűöntőle*, mint a *Wörner-féle* hirdetés közül a jury által legjobbnak talált és közlésre érdemes pályamunkát egyenként 35—35 korona díjjal jutalmazza a Szakkör.

A beérkezett pályamunkákat a Szakkör szakbizottsága bírálja meg és fentartja magának a jogot, hogy a díjakkal jutalmazandó pályamunkákön esztétikai vagy technikai szempontból netalán szükséges kisebb arányú módosításokat végezhesen. A díjak kiadása ez utóbbi feltétel figyelembe vételétől tétetik függővé.

A díjat nyert pályamunkák a Magyar Nyomdászok Évkönyvének 1899. évi folyamában jelennek meg. Az esetleg dicsérettel kitüntetett pályamunkák mint szövegközti nyomtatványminták fognak a Grafikai Szemle 1899. évi folyamának 1. vagy 2. számában megjelenni.

A díjakat nem nyert pályamunkák jelíges levélkéi a bíráló meg-ejtése és a díjak végleges odaítélése után megsemmisítetnek.

A pályamunkák beküldési határideje 1898. szeptember 30-ika. (A 30-iki postadátummal ellátott levelek is érvényesek.)

A pályamunkák *mindegyike három példányban* (egy- vagy kétszínnyomásban) és idegen kézzel írott jelíges levélkéik kíséretében a Grafikai Szemle szerkesztőségébe (V. ker., Hold-utca 7. sz.) küldendők.

Budapest, 1898. márczius hóban.

A *Könyvnyomdászok Szakkörének* szakbizottsága.

## HIVATALOS RÉSZ.

## MEGHÍVÓ.

A *Könyvnyomdászok Szakköre* 1898. évi április hó 24-én (vasárnap) délelőtt fél 10 órakor, *Maday L.* vendéglőjében (Kerepesi-út 32. sz. a., az udvari teremben)

## HAVI FÖLLOLVASÓ-ÜLÉST

tart, melyre a Kőr tagjait tisztelettel meghívja  
Budapest, 1898. április hóban

A választmány.

## TÁRGYAK:

Firtinger Károly: Kazinczy Ferenc és a hazai könyvnyomtatás.  
Folyó ügyek tárgyalása.  
Szakkérdések benyújtása.  
Indítványok.

\*\*\*

A fölolvasó-ülésre oly szaktársakat is szívesen látunk, kik a Kőrnek nem tagjai.

## Az évi rendes közgyűlés jegyzőkönyve.

1898. márczius 20.

Elnök: *Tanay József*; később *Schwind Béla* alelnök.

Elnök üdvözölte a megjelenteket és az évi rendes közgyűlést megnyitottan nyilvánította.

A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Radnai Vilmos* és *Bauei Lajos* tagokat kérte fel a közgyűlés.

*Titkár* évi jelentésének fölolvasását — mivel az már a Grafikai Szemleben megjelent — nem kívánta a közgyűlés, hanem így is egyhangúlag tudomásul vette.

Ezután *penztáros* olvasta fel egész évről szóló jelentését, úgy, a hogy az a Grafikai Szemle márcziusi füzetében közölte volt.

Elnök a közgyűlés nevében is megköszöni a penztáros buzgó fáradozását és indítványozza, hogy mint minden évben, úgy most is *tíz arany* tiszteletdíjjal jutalmazza a Kőr működését.

Az évi számadás megvizsgálására számvizsgálóként *Werth László*, *Gang Károly* és *Fekete Ferenc* tagokat kérte fel a közgyűlés.

Elnök lendületes szavakkal mond köszönetet a közgyűlésnek a bizalomért, melylyel egy évvel azelőtt a tisztikart és választmányt megajándékozta. Felhossa, hogy az év közben tetemesen megapadt a tagok száma, de a választmány azután újév után a taggyűjtő-ívek kibocsátásával majdnem *kétszázal* szaporította meg Kőrünk tagállományát. Kéri tehát a jelenlevőket, hogy most, mikor a régi választmány visszaadja a mandátumot, csak olyanokat válaszszanak a Kőr vezetésére, a kik annak jóvoltát igazán szívükön hordják.

A választás megajtésének ellenőrzésére az öttagú szavazatszedő-bizottságba: *Radnai Vilmost*, *Willner Leót*, *Benes Sándort*, *Szikora Jánost* és *Butkóvszky Bertalant* választották meg.

A szavazó-lapok összeszedése végett elnök az ülést néhány perczre felfüggesztette.

\*\*\*

Szünet után *Schwind Béla* alelnök a választmány nevében a következő indítványt terjesztette elő:

Mondja ki a Szakkör nyolczadik évi közgyűlése, hogy *500 koronát* a szakirodalmi alaphól kihasít és azt örök időkre *Ács Mihály*-alapon néven kezeli, a mely alaphoz időközki kamataiból esetről-esetre szakpályázatok jutalmaz.

Előadó hosszasan okolja meg a választmány indítványát, a melyet olyanformán óhajt, hogy annak kamataiból kétévkenként egyszer a *Grafikai Szemle*, egyszer pedig a *Magyar Nyomdászok Évkönyve* számára írjanak ki pályázatokat. Előadó nem akarja e helyen ismeretelni *Ács* amaz érdemeit, melyet Kőrünkben szerzett, hiszen tudja azt minden egyes tag. Mi tehát ezt nem hálálhatjuk meg másképen, mintha ezzel az alappal emléket állítunk az ő nevének, mely kőrünk keletkezésével és működésével mindenben összeforrott.

A közgyűlés egyhangúlag és lelkes éljenzessel fogadta el a választmány indítványát.

Az indítványok során *Braun Izidor* azt óhajtja, hogy mondja ki a közgyűlés azt, hogy ezután a téli mulatság helyéül a Vigadó nagyertermét vegye fel a rendezőség, még pedig úgy, hogy minden tag 50 kr. belépődíját fizetne a mulatságon.

*Penztáros* ezt az indítványt még óhaj alakjában sem fogadhatja el, mivel az alapszabályellenes volna. *Stalla*, *Schwind* és mások hozzászólása után azonban oly értelemben határozott a közgyűlés, hogy ha a választmány jónak látja és a tagok létszáma is megengedi, úgy belépődíj nélkül esetleg vehet nagyobb helyiséget, például a Vigadó nagyertermét is a rendezőség.

*Werth László* a *Gutenbergszobor*-alapon mibenállásáról kér felvilágosítást.

*Penztáros* előadja, hogy erről már a múlt évi közgyűlésen is nyilatkozott és most is ismétli, hogy a kimutatott 50 forintot 1893-ban tette be a takarékpénztárba, a mely azóta körülbelül 11 forintot kamatozott. Ehhez most már hozzájön a múlt évi 13 frt is és így eddig a múlt év végéig, körülbelül 75 frtot tesz ki az alap.

*Werth* köszöni a felvilágosítást és szeretné, ha a kőr országos gyűjtést indítana, mert így azt a pénzt sohase lehet céljára fordítani.

Többek hozzászólása után elnök amaz indítványát fogadta el a közgyűlés, hogy a választmány majd írjon át az anyaegylet választmányához és ezzel együttesen tegyen valamit a *Gutenberg-szobor* érdekében.

*Werth* azután a miatt panaszkodik, hogy — bár a választmány minden lehetőt elkövet — a tagok mégis legtöbbször nem igen látogatják a fölolvasó-üléseket. Kéri a jövő választmányt, hogy találjon módot a havi ülések látogatottabbá tételére.

(Az elnökséget *Schwind Béla* veszi át.)

Erre a felszólásra többen elmondták a maguk véleményét, de mivel azt nem mint indítványt, hanem csak mint felszólalást tette meg *Werth* tagtárs, elnök megígérte, hogy az új választmány a mit csak lehetséges, mindent elkövet arra nézve, hogy a havi ülések nagyobb látogatottságnak örvendjenek.

*Weisz* tagtárs szeretné, ha a havi üléseken néha egy-egy gépmester is olvassa fel; mire elnöklő megígérte, hogy nagyon szívesen venné a kör, ha a gépmester szaktársak is felkeresnék a kőr fölolvasó-üléseit és egy-egy dolgozattal gyarapítanák a szakirodalmat.

*Benes Sándor*, a szavazatszedő-bizottság elnöke jelenti, hogy átvizsgálták a beadott szavazó-lapokat, a melyből a következő eredményt konstatálták: Beadtak 47 szavazatot, ebből a bizottság megsemmisített hatot, maradt összesen 41 érvényes szavazó-lap.

Elnök lett *Tanay József* (40), alelnök *Schwind Béla* (41), titkár *Tichy Ákos* (39), másodtitkár *Radnai Mihály* (37), penztáros *Rencsisovszky Ferenc* (40), ellenőr *Harsányi János* (36), leltárosok: *Dapsy Károly* (39), *Bauer Lajos* (36).

Választmányi tagok: *Gyöngyösi Sándor* (38), *Pavlovszky Alajos* (36), *László Dezső* (27), *Bujnovszky Rezső* (26), *Major István* (26), *Gang Károly* (24), *Spitz Adolf* (23), *Varga Dezső* (23), *Káhn Sándor* (22), *Sándor József* (22); póttagok: *Baán Imre* (18), *Stalla Márton* (18), *Spiegel Lipót* (16), *Ligeti Jenő* (15), *Marton József* (15).

Elnöklő ezzel kapcsolatban megragadja az alkalmat és a megválasztottak nevében köszöni az előleges bizalmat, egyben ígéri, hogy az új választmány minden lehetőt megtesz a Kőr érdekében. Kéri a tagokat is, tegyék meg ők is kötelességeiket, legyenek a Kőrnek buzgó tagjai és főként fizessék pontosan a tagsági illetékeket.

Ezzel az ülés véget ért.

*Tichy Ákos*, titkár.

## Köszönetnyilvánítás.

A *Könyvnyomdászok Szakköre* által 1898. márczius hó 20-án rendezett kedélyes estélyen részt vett műkedvelőknek, névszerint: *Tanay Irma* és *Durmits Anna* kisasszonyoknak, *Bozsik István*né úrhölgynek, továbbá *László Dániel* és *Novák Károly* uraknak, valamint az *Ébredés* dalosainak, mint a Kőrünk kötelékén kívül állóknak, ezen az úton mondunk hálás köszönetet azért, hogy közreműködésükkel az estély sikerét előmozdították.

Budapest, 1898. április 7.

A választmány.

**Márczius hóban** a következő ületek fizettek tagsági díjat: *Államnyomda* —, *Athenaeum* 15.—, *Budapesti Hírlap* 1.80, *Czettel és Deutsch* 1.20, *Egyetemi nyomda* 3.60, *Engel Zs.* 2.10, *Európa* 2.40, *Franklin* 7.50, *Oelléri és Székely* —.90, *Hamburger és Birkholz* —.90, *Hungária* 1.80, *Hornyánszky* 3.60, *Kálmán M.* és *Tsa* 1.20, *Kosmos* —.—, *Légrády* 8.70, *Löbl Dávid* 1.50, *Márkus* 1.80, *Markovits és Garai* 1.50, *Neuwald* 3.90, *Orsz. Hírlap* —.60, *Pallas* 7.50, *Pátria* —.—, *Pesti Lloyd* 2.10, *Pesti részvénytnyomda* 8.60, *Poldini* 7.20, *Posner* 2.40, *Postanyomda* 1.50, *Pressburg* —.60. *Szt. László* —.90, *Werbőczy* 2.10, *Wodianer* 1.50, *Weissenberg* —.—. *Egyesek*: *Bujnovszky Rezső* —.60, *Gelberger Mihály* —.30, *Goldsstein Jakab* —.30, *Wolf Antal* —.60, *Spitzer Márk* —.30, *Bressán Sándor* —.30, *Skodnitz Jakab* —.30, *Kertész Ernő* —.30, *Strauch A.* 3.60, *Feldmann Ig.* —.60, *Konczar J.* —.30. *Rózsa János* —.30.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi tárlatához a Szakkör tagjainak kedvezményes árú belépőjegyeket engedélyezett és ezek a jegyek darabonként 22 krért kaphatók Tichy Ákosnál (Részvényomda), Novitzky N. Lászlónál (anyaegylet) és Rencsisovszky Ferencz szakköri pénztárosnál (VIII. ker., Kerepesi-út 63., IV. em. 35.).

Erdélyi M. cs. és kir. udvari fényképész (Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. és Erzsébet-tér 18. sz.) Szakkörünk tagjainak fényképek készítésénél a következő kedvezményeket adja:

6 db. vizit fénykép...	3 frt.	12 db.	5 frt.
6 » kis Makart »	7 »	12 »	12 »
6 » kabinet »	8 »	12 »	13 »
6 » Makart »	10 »	12 »	18 »

A midőn e kedvezményt Körünk tagjainak figyelmébe ajánljuk, egyben tudomásul adjuk, hogy a tagság mindenkor az utolsó havi nyugtával igazolandó.

Németh Ferencz fényképész (IX., Bokréta-utca 23. sz.) a következő, igen mérsékelt árban készít fényképeket a Szakkör tagjai és családjai részére:

Vizit-fénykép	6 db.	2 frt	50 kr.,	12 db.	4 frt.
Kis Makart	6 »	4 »	50 »	12 »	7 »
Kabinet	6 »	5 »	— »	12 »	9 »
Makart	6 »	7 »	50 »	12 »	13 »

Megrendelés alkalmával mindig az utolsó havi nyugtával kell igazolni azt, hogy az illető a Szakkör tagja.

Kedvezményes jegyek a Magyar Színházba. A Magyar Színház igazgatósága Körünk megkeresésére a következő, igen mérsékelt helyárakat engedélyezte:

I. Erkély 1 forintos helyet	—60 krért
I. » 80 kros	—50 »

A jegyek vásár- és ünnepnapokon nem érvényesek.

Utalványokat (minden helyre külön, darabonként 2 krért) csakis a havi nyugta felmutatása mellett kaphatják a Szakkör tagjai Rencsisovszky Ferencznél (VIII., Kerepesi-út 63. sz., IV. em. 35.), Novitzky N. Lászlónál (anyaegylet) és Tichy Ákosnál (Részvényny.).

A Szakkör t. tagjait kérjük, hogy mindennemű kondícióváltozást, úgy az abba való be-, mint kilépést haladéktalanul adjanak tudtul a Kör pénztárosának, mert csak így kaphatják meg pontosan az őket megillető kiadványokat és meghívókat. Elég erre a célra egy egyszerű levelezőlap.

Tisztelettel kérjük a t. házipénztáros urakat, hogy a tagsági díjak beszedésénél a lehető legnagyobb szigorú és buzgóságot fejtsek ki. (A ki két hónappal hátralékban van, az nem kap Grafikai Szemlét.) A beszedett tagdíjakat az üzletben alkalmazott összes szakköri tagok névjegyzékének kíséretében, tekintet nélkül arra, hogy fizettek-e vagy sem mindnyájan, küldjék direkte vagy postán, vagy pedig Wolf Antal egyleti küldöncz útján Rencsisovszky Ferencz szakköri pénztárosához (VIII., Kerepesi-út 63., IV. 35.) lehetőleg minden hó 12—15-ig.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Hold-utca 7. sz.

Kiadótulajdonos: a Könyvnyomdászok Szakköre.

Felölös szerkesztő Tanay József. Főmunkatárs Firtinger Károly.

ELSŐ MAGYAR

Könyvnyomdai Szakasztalos

**BÖLE JÓZSEF**

BUDAPEST, VIII. Vas-u. 7. v. Stáhy-u. 1.

Elvállal mindennemű

épület- és butorasztalos-munkát.

*Javítások elfogadtnak és pontosan eszközöltenek.*

Géplevelboríték \* Gyászlapok

Névjegy-karton

Gyári főraktár Magyarország részére:

**GOLDZIEHER GÉZA**

BUDAPEST

V. kerület, Arany János-utca  
20. szám alatt.

A MYRTLE MARK kapható minden papirkereskedésben.

Legjobb és legkitünőbb  
minőségű

**Papírárúk.**

GESCHÜTZT.

Myrtle  
Mark

DEPOSÉ.



Legnagyobb GYÁR Ausztria-Magyarországban.

**FESTÉKEK** könyv-, kő-, pléh- és fénynyomási czélokra.

Közömbösítő festékek háromszinnyomáshoz.

**Szines- és másoló-festékek.**

Legfinomabb  
*Dísznyomat-, illusztrációnyomó festékek, könyv- és ujság-festékek.*

\* *Hengeranyag.  
Hengerőntés.*

**SCHIFFER, SRPEK ÉS TÁRSA**  
Budapest, VIII., József-utca 17. szám.

Törzsház: Bécs.  
Fiók: Florenz.

Gyári telefon. 63-53.

Különlegességek:

**Fluidicon,** legjobb festék-konzerváló szer, a bőrösödést megakadályozza, a hengerre száradt festéket feloldja.

**Umido,** minden államban szabadalmazva, könyvművészeknek nélkülözhetetlen; teljesen megtakarítja a tőrést kézi sajtón való nyomásnál és gyorsajtó-nyomásnál is előnyösen alkalmazható. Mindennemű kellekek könyv- és könyvművészek számára.

Vezérképviselő:  
**KALMÁR LAJOS** Budapest, VII., Dohány-u. 10.  
Telefon 17-90.

Raktárak és képviseletek a világ minden fővárosában.

**KURZWEIL JÁNOS ÉS TÁRSA**

**BUDAPESTEN**

47.004. és 53.406. számú osztrák-magyar szab.

**KITÜNTETÉSEK:**

Temesvár 1891.  
Philippopol 1892.  
Orsz. Iparegyes. 1892.

**Bronzok.  
Koromégetés.  
Kenczék.**

*Készít legjobb minőségű ujság-, mű-, illusztráció-, díszmű- és mindenféle színes festéket.*

Államilag kedvezményezett első magyar  
**Könyv- és Könyvművészi Festékgyár.**

Gyár: IX., Márton-u. 19.  
Vendel-utca 17.

Iroda és raktár: V. ker., Hold-utca 23. szám.

Patent gélatin-hengeranyag.  
Telefon 270.

**SZEDŐSORZÓK**  
igazítható feszítővel, szabadalmazott saját találmány.

Cs. és kir. szab.

## HERMANETZI PAPIRGYAR

— RAKTÁRA —

Budapest, V. ker., Arany János-utca 8. sz.  
(Alapított 1820. évben).

Levél-, könyv-, nyomda-, boríték-,  
író-, karton-, rajz-, csomagoló- és  
göngypapírok.

\*\*\*

Merített író-, okmány- és könyvpapírok.

Másoló-, selyem- és virág-selyempapírok.

★

Itatós-, szűrle- és mindennemű  
merített nyomdapapírok.

Mindennemű lemezek stb. Papírzacsőgyár.

## FRISCH FRIGYES

mechanikai műhelye  
BUDAPESTEN

V., Akadémia-utca 7. sz.

Különleges műhely a könyv-  
és könyvnyomdákban használatos  
mindennemű gépek, úgymint:  
kőrforgógépek, könyv- és  
könyvnyomdai gyorsajtók, té-  
gelynyomású, fűző-, vágó-,  
lyukasztó- és hasítógépek  
javítása és átalakítására; el-  
vállalja továbbá transzmisszió-  
felszerelések, minden mechani-  
kai üzembe vágó műhelyek át-  
költöztetését, valamint minden  
e szakba vágó munkálatok esz-  
közlését.

Gázmotorok  
javítása.

Egyes gépek átalakításához ter-  
vek díj nélkül készíttetnek.

Kitüntette a császári sas használati jogával.  
Kitüntetések: Bécs, Berlin, Páris, Nürnberg, M. m. Frankfurt.



Schriftgießerei  
Mechanische  
Werkstätte  
J. H. RUST & Co.  
WIEN  
V. Griesgasse 10.

Szállít — hosszú időn át szerzett gyakorlati tapasztalatok alap-  
ján — a legrövidebb idő alatt **teljes könyvnyomdai be-  
rendezéseket** nagy és kisszabású üzemek részére, szép-  
vágású betűkkel, körzetekkel, mindenféle gépekkel és berende-  
zéssel felszerelve. Nagy választék idegennyelvű betűkben.

Méltányos feltételek. — Szolid kivitel.



KURCZ LIPÓTES TSÉ  
PHOTO-  
Gzinkografiai  
MŰINTÉZÉSE  
BUDAPEST, VI. SZENTKIRÁLYI 13  
mindennemű nyomdai munkálatok elvégzésére  
CLICHÉ  
LEGJOBB IS  
OLCBO  
KIVITELBEN  
Gzinkografia és  
fametszel  
utján.

**WÜSTE F.**

Könyv- és könyvnyomdai festék-gyára  
**BUDAPEST**  
 VI. kerület, Király-utca 60. szám.

GYÁRT:

Könyv és könyvnyomdák részére való fekete és színes, valamint réz-nyomáshoz szükséges mindennemű és színű

**FESTÉKEKET.**

*HENGERANYAG-GYÁR.* \*  
 \* \* *KENCZE-GYÁR.*

KÖZREMŰKÖDŐI ÉREM JÓ CZINKOGRAFIÁKÉRT

BUDAPEST 1885.

**Kőnyomda György**

Festékek és színi műanyagok

VII. városligeti Iasor 49

Ehvellet mindenféle színes és fekete színezéket gyököl, papírra és más anyagokra, s. a. l.

PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPIA,  
 FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMÁSOLAT.

KÖZREMŰKÖDŐI ÉREM JÓ PHOTOGRAPHIAKÉRT

BUDAPEST 1885.

**„HUNGÁRIA“**  
 akcezidensz-gyorsajtók.

Könyvnyomdai kézisajtók  
 Könyvnyomdai gyorsajtók

**WÖRNER J. ÉS TÁRSA**

**GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE**  
**BUDAPESTEN.**

Egyszerű gyorsajtók 2 vagy 4 festékdörzsölő hengerrel.  
 Kétszint nyomó gépek, 2 festékszerkezettel, 2 v. 4 festékdörzsölő hengerrel.  
 Tégelynyomású gyorsajtók.  
 Önműködő késkészítők-gépek.  
 Csomagoló- és simítóajtók.  
 Papírvágó és papírfúró-gépek.  
 Aranyozó-, dombornyomású- és kivágó-ajtók.

VÁSÖNTÖDEI  
 BERENDEZÉSEK.

Transzmisszió-telepek.

**Körforgású nyomógépek**  
 újságok, könyvek és illusztrált művek egy- és többszínbeni nyomására, tökéletesbitett tölcser- és körbenforgó keshajtogató készülékkel.

**Használt gyorsajtók** alaposan kijavítva és általánosan jóállás mellett jutányos árért eladó.



Ólomzárgyártás

Mechanikai műhely

*Első Iflagyar*

**B**etűöntöde

RÉZLÉNIAGYÁRTÁS

**R**észvénytársaság

**Budapest**

VI., Dessewffy-utca 32. sz.

EGÉSZ NYOMDAI BERENDEZÉSEK

jutányosan és gyorsan fogatosítanak.

Folyton dús raktárt tart magyar, német,  
horvát, szerb, román és bolgár ékezetű

KÖNYV-ÉS CZÍMBETŰKBEN

továbbá

**Körzetek, Rézleniák**

**Kizárásokban.**

A legkülönfélébb

**ÉKITMÉNYEK.**

és egyél:

NYOMDAI FELSZERELVÉNYEKBEN.

BÉLYEGZŐMETSZÉS.

TÖMÖNTÖDE, GALVANOPLASZTIKA.

**UJDONSÁG:**

EGYETEMES

**TABELLA-ALAPZAT**

Czettel és Bendtner szabadalma.

\*

Telefon 23—70.

